

Camí Ra₅₀

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Agost de 2020



50

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Edita: Ajuntament de Copons, Àrea Municipal de Cultura

Àngel Guimerà, 8, 08289 Copons, Anoia, Tel. 938 090 000 Fax: 938 090 013

Correu electrònic: camiral@copons.cat

Disseny i maquetat: espaiGràfic, Igualada

Dipòsit legal: B-7571-96

Tiratge: 300 exemplars

Publicació periòdica

Imatge portada: Horts i basses de Copons **Foto:** Elisenda Mercadal Segura

Consell Editorial: Maria Gràcia Carreras Verdagué, Elisenda Mercadal Segura i Núria Pons Torrents

Amb la col·laboració de Teresa Múnera Pascual i Martina Muñoz Mercadal



- 3 Editorial
- 4 25 Anys fent Camí Ral
- 7 Què s'està fent...
- 8 Més govern
Suport per als tràmits en línia
- 9 El confinament dels Morera d'Arévalo
Parlem i escoltem!
- 10 Joan Obradors. El Mestre
- 12 El Mestre
- 13 Carta al Senyor Mestre
Joan Obradors
- 14 En record del nostre "Mestre"
- 15 Estrena dels goigs a llaor de Sant Sebastià, copatró de Copons
- 16 El matalàs i el formatge
- 18 Carnestoltes a l'escola
Comiat familiar de sisè
- 19 Final d'etapa
- 20 Confinats
- 21 Horts de Copons
- 22 Concert de Nadal
La nit de reis
Punt Jove
- 23 Festa Major de Sant Sebastià
Aquest any sense Festa de Sant Pere
- 24 La Bigband de Copons no s'atura
Campanya de recollida de taps. Seguim!
- 25 Caramelles en ple confinament
- 26 Joan Nieto Casanovas. Efecte Nimby
- 27 I tu què ens recomanes? Emma Vila – Ricard Tomàs
- 28 Silenci
- 29 El pardal comú
- 30 Resum de fets, activitats i actes de gener a juny de 2020
- 31 Transports i telèfons d'interès

Camí Ral 50!

Vint-i-cinc anys arribant de forma ininterrompuda cada festa major...

Una trajectòria que queda reflectida en aquest butlletí, agraint i felicitant a la colla que va posar-lo en marxa i a tantes, tantíssimes persones que hi heu col·laborat i donat suport durant tot aquest temps. Per molts anys!

Aquest número també és especial perquè s'ha preparat en uns mesos de pandèmia global inimaginable, totalment imprevista, a la que ens hem d'anar adaptant. I pel record del que fou mestre al poble durant més de tres dècades, amb qui un munt de coponencs ens iniciàrem a fer de redactors i a treballar en equip.

Gaudiu-ne i animeu-vos a participar!

“Ho dèiem en el programa electoral, si entrem a l'Ajuntament, editarem un butlletí informatiu per donar compte de la gestió municipal, el que s'ha fet, i el que hi ha previst de fer; obert a les entitats, associacions i veïns en general, perquè tothom hi pugui dir la seva.”

Editorial. Camí Ral Número 1. Febrer de 1996

“Camí Ral ja ha arribat al seu número 10. Són cinc anys de treball, d'il·lusió, creixement i consolidació. El seu reconeixement públic són dos premis. El nostre és el notable augment de participació. El demà d'aquesta revista pot ésser un valuós document d'informació històrica, que els nostres predecessors podran utilitzar per conèixer les nostres vivències.”

Editorial. Camí Ral Número 10. Agost de 2000

“El butlletí canvia poc a poc, respectant l'estètica primera, introduint una nova imatge paral·lelament a la dinàmica d'aquests darrers anys a Copons, la millora de serveis necessaris per a la vida moderna però conservant l'encant dels racons i l'entorn de Copons.”

Editorial. Camí Ral Número 19. Gener de 2005

“El Camí Ral s'ha fet un racó en la vida dels coponencs...

I què és el Camí Ral sinó un recull de les nostres històries, vivències i sentiments?

Si voleu tots i totes hi podeu posar el vostre granet de sorra, alguna llàgrima, o els batecs del vostre cor.

TOTS HI SOU BENVINGUTS!!!”

Editorial. Camí Ral Número 24. Agost de 2007

“Però perquè el Camí Ral pugui tenir una continuïtat i no perdi la força que té, necessita que tothom hi participi d'una manera o altra, col·laborant-hi amb articles, opinions, idees, consells, imatges, etc. O donant un cop de mà a l'hora de coordinar-lo.

Doncs ja ho sabeu, totes les ajudes són bones. Animeu-vos!”

Editorial. Camí Ral Número 25. Gener de 2008

“Camí Ral és una realitat des de l'any 1996 gràcies a la dedicació i energia que diverses persones hi han abocat desinteressadament any rere any. Una actitud encomiable i digna d'exemple. No són els diners sinó les persones que tenen la força creativa i fan possible els projectes.”

Editorial. Camí Ral Número 32. Agost de 2011

“Per a mi, Camí Ral són 20 anys de dedicació i participació de molta gent vinculada a Copons, l'aportació de cada granet de sorra ha fet possible mantenir i compartir aquest gran tresor.”

Editorial. Camí Ral Número 40. Agost de 2015

“Després vindran el Carnaval i les Caramelles, continuaran les activitats de l'InterCopons, dels Bastoners i dels Geganters, prepararem un nou Camí Ral... I això és possible gràcies a tots els que hi col·laboreu i hi doneu suport. La participació és sempre oberta a tothom i quanta més gent s'hi impliqui, més i millor feina es podrà fer.”

Editorial. Camí Ral Número 41. Gener de 2016

25 ANYS FENT CAMÍ RAL

Martina Muñoz Mercadal



En motiu de la sortida del Camí Ral número 50 ens hem reunit amb la Núria Pons Torrents i el Ramon Serra Llacuna, dos dels creadors d'aquesta publicació local. El Ramon va estar fent el Camí Ral durant dotze anys i la Núria hi ha estat des del principi fins ara. Juntament amb l'Elisenda Mercadal Segura, que ja porta més de quinze anys col·laborant amb el butlletí, els hem fet unes quantes preguntes sobre la creació d'aquesta revista i hem estat xerrant una estona sobre els inicis i l'evolució del Camí Ral al llarg de 25 anys.

Com va sorgir la idea de crear un butlletí informatiu i d'opinió?

La idea va sorgir quan ens vam presentar els Joves Independents de Copons a les eleccions municipals del 1995. Com que érem joves ens ho vam agafar amb molta força, fèiem moltes reunions... Volíem tocar molts temes de Copons i un d'ells era la cultura: fer moltes exposicions i entre altres coses, fer un butlletí. En el programa electoral vam dir que editaríem un butlletí per "difondre els afers de la Casa de la Vila i les iniciatives vilatanes" i realment vam posar fil a l'agulla i ho vam fer.

Va costar molt fer el primer Camí Ral?

El primer va costar com qualsevol cosa que comences, de fet només té vuit pàgines. Tot i així al principi hi havia molta implicació per part de tots els del grup, teníem molta il·lusió i ganes de fer coses. El que va costar va ser aconseguir la implicació de la gent, va ser molt difícil trobar voluntaris que volguessin escriure. Al cap d'un temps ja teníem gent que anava escrivint a tots els butlletins i llavors era més fàcil perquè no havies de començar de zero,

però fins que no trobes una plantilla fixa de voluntaris és complicat.

Al començament anàvem a fer el Camí Ral a on ara hi ha el Jutjat perquè l'ajuntament encara no estava fet, hi havíem passat moltes estones. Un dels objectius era que no hi hagués publicitat, ho teníem molt clar, i esperem que segueixi sent així mentre es pugui. Volíem que el butlletí es fes de manera voluntària. Hi va haver un moment que es va proposar de fer el Camí Ral en format digital o fer només una edició a l'any per retallar costos, però finalment es va optar per reduir pàgines i tiratge d'impressió. Això de la publicitat és un tret diferencial d'aquesta revista perquè és difícil trobar una publicació local que hagi durat tant de temps com el Camí Ral sense anuncis ni res i que es mantingui gràcies a la subvenció de l'Ajuntament.

Una altra cosa que es va decidir des del primer número va ser que els butlletins havien de sortir just abans de les dues festes majors, perquè és quan ve més gent al poble i així tothom rep el Camí Ral. D'aquesta manera es podia aprofitar per adjuntar el programa de festa major dins la revista.

Per què li vau posar Camí Ral?

Ho vam fer per votacions. Vam començar a dir propostes i va sortir aquesta, que justament la va dir el Ramon. Hi havia altres opcions com El Traginer, però Camí Ral va agradar més. Se'ns va ocórrer pel camí ral que passa per aquí a Copons. En aquell moment ens va fer gràcia, però fa més gràcia veure que al cap de vint-i-cinc anys s'ha mantingut el nom que li vam posar al principi.

Com vau buscar el contingut i els col·laboradors?

Doncs vam fer córrer la veu, uns ho deien als altres, vam parlar amb gent que coneixíem que ens va semblar que podrien escriure alguna cosa, gent que feia activitats... A més a més al principi escrivien gairebé tots els regidors, o com a mínim dos cada vegada, i feien articles relacionats amb la seva àrea, però això es va anar perdent. Al començament era diferent perquè l'equip de redacció/coordinació del Camí Ral érem tot el grup que ens vam presentar a la candidatura de l'Ajuntament, tant els que van sortir com els que no. Nosaltres, com que érem suplents, ens encarregàvem de fer el butlletí.

Però pel que fa als col·laboradors sempre ha sigut una lluita haver de perseguir-los, ja que mai hi ha hagut prou gent que hagi escrit voluntàriament com per poder fer una publicació sencera. Llavors sempre anaves demanant escrits a última hora a la gent que ja sabies que tenia facilitat. De totes maneres, al llarg d'aquests 25 anys, han acabat passant pel Camí Ral més de 250 col·laboradors!

Al començament es feia una tirada de 500 butlletins, un fet curiós tenint en compte que en aquell moment hi devia haver uns 270 habitants al poble, perquè també servia com a eina de promoció local. A part de repartir-los per les cases també s'enviaven a la Diputació i a altres organismes per correu ordinari, fins que va arribar un punt que es van retallar aquests diners i encara ara se'ls hi envia digitalment. Actualment es fa un tiratge de 300 butlletins.

Una cosa xula va ser quan ens van donar els premis. Ens van donar el premi Arrel i el premi Anuària pels butlletins del 1997, quan només en portàvem cinc de publicats. El premi Arrel era una secció dels premis de comunicació local de la Diputació de Barcelona que s'atorgava als butlletins municipals. Ens el van donar el 30 de gener del 1998 a Sant Feliu de Llobregat. El mateix any, el dia 2 d'abril, ens van donar el premi Anuària, un premi organitzat pel Foment de Fires i Mercats d'Igualada. De fet el premi era pel Lluís Jubert d'EspaiGràfic al millor disseny d'una publicació periòdica d'àmbit local. Els premis, a part de que fan gràcia, et donen un impuls per continuar i tens la sensació de que segueixes la línia correcta.

El Camí Ral sempre ha tingut un apartat d'arxiu fotogràfic i d'apunts d'història. Vam començar publicant les fotos que teníem i després vam anar buscant en llibres que hi havia, coses que havíem treballat amb el mestre, els molins... Volíem donar-li aquest toc d'història.

Creieu que haver fet revistes amb el mestre va influir en la creació del Camí Ral?

Potser sí, perquè era una cosa a la que ja estàvem acostumats. Primer hi havia una revista que es deia *La Veu de Copons* i després es va deixar de fer perquè fèiem escrits per *La Veu de l'Anoia*. De deures pel cap de setmana ens feien fer escrits per després publicar-los i sempre hi ha hagut com una mena de tradició d'anar fent



Josep M. Tomàs, Núria Pons, Eva Serra, Maria Rosa Gusi, Jordi Bertran, Toni Marimon, Daniel Garcia, Josep Guix, Emili Calvet i Ramon Serra

PROGRAMA ELECTORAL

MUNICIPALS '95



JOVES
INDEPENDENTS
DE COPONS

articles i d'escriure notícies de les coses que es fan al poble.

Una cosa maca del Camí Ral és que deixa constància de totes les coses que han anat passant i no deixa de ser un recull històric del nostre poble. Ara pots agafar un butlletí de fa deu o vint anys i allà han quedat reflectits tots els actes que s'han fet, les exposicions, les festes, veus gent a les fotos que ja no són entre nosaltres,... En un poble tan petit com és Copons potser hi hauria records que s'haguessin acabat perdent i que gràcies al Camí Ral hauran quedat registrats per sempre.

Com és que es va canviar el disseny?

Això és un altre tema que volem comentar. Va ser al Camí Ral número 19. Ja portàvem deu anys i volíem fer un canvi d'imatge perquè fos més modern, o almenys que fos diferent. Va ser complicat perquè ja estàvem molt acostumats a veure'l en aquell format. Tot i així el canvi va ser radical, però sense sortir totalment de la línia que seguíem al començament. Va ser aquí quan es va començar a fer-lo a dues tintes i pensem que això ho va millorar molt. Es fa servir el negre i un color diferent a cada butlletí. També va ser llavors quan es van començar a grapar els butlletins. De fet, al Camí Ral 18 ja hi van haver les primeres modificacions. L'índex, per exemple, que sempre es posava a la portada, en el número 18 es va posar dins. Ara bé, el número 19 va ser el canvi total. Si ens ho mirem al cap dels anys pensem que va estar bé, l'altre format era com molt més clàssic, i va ser una manera d'evolucionar. Tot i així estem molt orgullosos de les primeres publicacions de Camí Ral. Una altra evolució destacable va ser que vam començar amb vuit pàgines al primer butlletí i n'hem arribat a fer algun que n'ha tingut quaranta. I després també va ser important el fet de posar les dues pàgines del mig en color.



Cal dir que, a part de la feina que suposa recollir els textos, també és una feina fer el disseny de cada Camí Ral. L'artista, en aquest cas, és el Lluís Jubert, però sempre li fem fer modificacions, canviar alguna foto, la distribució dels articles, els títols, quan alguna cosa no ens agrada, si hi ha algun error als escrits,... A més a més, al llarg dels anys, el Camí Ral ha estat maquetat per gent diferent i cadascú treballa a la seva manera, els has d'anar al darrere i dir-los com ho vols.

Un fet que cal destacar és que la Núria ha estat fent el Camí Ral des del començament fins ara, un fet gens habitual en un projecte així perquè és una cosa de la que t'acabes cansant. També s'ha de dir que l'entrada de l'Elisenda fa uns disset anys va ser important ja que va ajudar a donar continuïtat al projecte.

Creieu que a la gent li va semblar bona idea tenir una revista local?

Sí, totalment, perquè tothom l'està esperant. Sobretot perquè amb el temps es converteix en un recull històric del poble i a tothom li agrada tenir-lo. Si hi ha alguna cosa que es va fer fa temps i no te'n recordes de l'any o busques alguna foto, al Camí Ral ho pots consultar perquè està tot escrit. A part de que ara tenim l'avantatge que es pot consultar a través d'Internet, a la web de l'Ajuntament.

A més a més, el Camí Ral número 1 i potser algun altre estan esgotats, això vol dir que hi ha gent que s'ha interessat per la publicació. També hi ha hagut gent que ha començat a rebre el butlletí més endavant i han volgut comprar els primers per tenir-los tots.

Us imaginàveu que el Camí Ral se seguiria fent al cap de 25 anys?

No. De fet, quan comences a fer una cosa així vas fent i vius el dia a dia, no penses en com serà al cap dels anys. Quan portes deu anys doncs penses que portes deu anys, però no penses si arribaràs als vint. De totes maneres, si llavors ens ho haguessin preguntat, la resposta hagués sigut que no. A més a més no era una cosa que depengués de nosaltres, sinó que depenia del tema econòmic. El butlletí ha anat passant per diferents Ajuntaments i cada vegada que hi ha hagut un canvi se'ls ha consultat què volien fer amb el Camí Ral.

Hi ha alguna anècdota que recordeu especialment d'aquests 25 anys?

Una és que quan ens van donar el premi Arrel no ens esperàvem que guanyàvem i quan ens van avisar que havíem d'anar a buscar el premi ningú no podia anar-hi. Llavors el Jordi Bertran va trucar al Dani Garcia i li va dir que hi havia d'anar sí o sí, i ell va haver de marxar a correu de la feina per anar-lo a buscar. Cada any ens tornàvem a presentar al premi tot i que teníem bastant clar que no el guanyàvem un altre cop. L'any 2001 vam anar a l'entrega de premis, hi vam anar tots per veure el que ens havíem perdut.

També que algun Camí Ral va sortir fora de temps i una vegada a l'hivern el vam haver de repartir nosaltres mateixos casa per casa. Els vam posar tots dins d'una maleta i anàvem fent. Al ser tan gros era molt difícil fer-lo passar per algunes bústies...

Com a cosa especial també cal recordar els butlletins que es van fer en homenatge a la Mònica Gudayol i al Xavier Martí, dos grans col·laboradors de Camí Ral.

Una altra anècdota és que, durant un temps, en els butlletins del gener posàvem un calendari de l'any que començàvem.

I les campanyes que vam fer per captar col·laboradors. En el butlletí número 4 vam posar que el Camí Ral estava ferit d'una ala i necessitava l'ajuda de tota la gent del poble. En el Camí Ral número 6 es va fer una altra campanya per intentar que col·laborés més gent jove, i en el número 15 es va crear un espai que es deia *El teu Quadrat* on podies fer qualsevol aportació i enviar-la a l'ajuntament perquè es publicués. A part d'això també es feien cartells i reunions per aconseguir el màxim de col·laboradors possibles ja que l'objectiu és que hi participi com més gent millor.

Podríem seguir una bona estona parlant del Camí Ral, perquè en 25 anys han passat moltes coses, però això serà suficient per fer-se una idea de la història d'aquest butlletí. ✨

Moltes felicitats per aquests vint-i-cinc anys i tant de bo aquest projecte pugui continuar en peu durant molts anys més!!!

25 ANYS FENT CAMÍ RAL

També hem parlat amb el Lluís Jubert Guilera, d'Espai Gràfic, que va començar amb el disseny del butlletí fa vint-i-cinc anys, perquè ens expliqui com ha sigut la seva experiència al llarg d'aquest temps treballant en la maquetació de la revista.

Per què et van encarregar a tu de fer el Camí Ral? Tenies alguna relació amb Copons?

Era pels volts de Nadal de 1995 quan el Miliu Calvet, amic que viu al nucli de Sant Pere de Copons, em va proposar d'assistir a una reunió amb l'equip municipal. Era un nou equip amb ganes de fer una gestió diferent, més participativa, volien fer un butlletí on reflectir les actuacions que anessin duent a terme al poble i que, a la vegada, fos un espai de trobada i coneixement compartit per la gent de Copons. Jo, en aquells moments, estava treballant en altres publicacions municipals, entre elles el butlletí del Consell Comarcal, i possiblement això va motivar que pensessin en mi.

Recordo encara que era un vespre fosc i fred, el Miliu m'esperava a l'aparcament de la carretera i vàrem pujar per les escales, travessant el pla de l'església, fins a una casa que era el Jutjat, encara no existia l'edifici actual de l'Ajuntament. Em va sorprendre trobar-me amb tot l'equip municipal, era un equip de gent molt jove i amb les idees molt clares. De seguida es va crear una bona sintonia. Allà vaig conèixer a la Núria Pons i el Ramon Serra, els que van formar el primer equip de redacció.

Què et va semblar la idea que es fes una revista pel poble de Copons?

Des del principi em va semblar una proposta engrescadora. A la vegada que m'oferia la possibilitat de dissenyar la revista, implicava col·laborar amb un equip de gent amb energia i il·lusió per millorar les coses, per intentar una gestió diferent. També em va sorprendre que un poble de les dimensions de Copons es plantejés tirar endavant una revista d'aquestes característiques. Això no és freqüent i de per si ja demostra una aposta cultural digna d'admiració. I més si es té en compte que s'aposta per realitzar-la sense publicitat, això és un repte que fins ara s'ha mantingut i no és un fet menor.

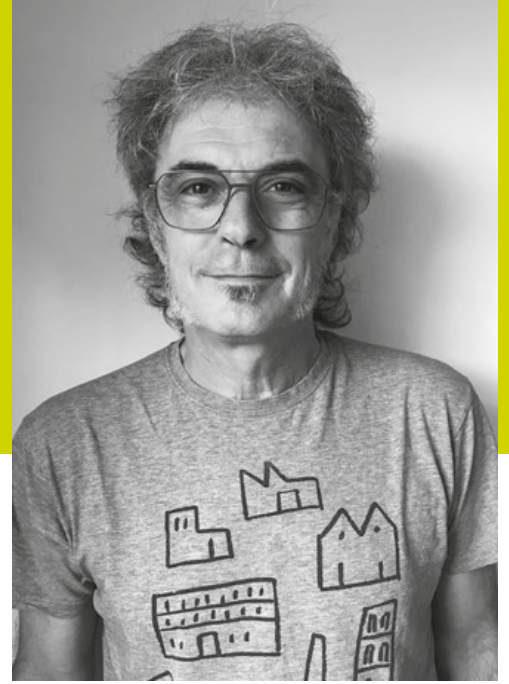
T'ho passes bé fent l'edició del Camí Ral? Et llegeixes els escrits?

Sí, m'ho passo bé. El disseny i la maquetació m'agraden i a més, des del principi s'ha establert una molt bona col·laboració amb el consell de redacció, actualment amb la Núria Pons i l'Eli-senda Mercadal, això sempre fa que gaudeixis més de la feina i millora els resultats.

El fet de fer tots aquests anys la revista m'ha apropiat al poble de Copons i la seva gent. L'he anat coneixent a partir dels escrits que s'hi publiquen i, sobretot, he anat creant relacions d'afecte amb la gent que he conegut. Els escrits no et diré que els llegeixo tots, però sí la majoria, encara que sigui més per sobre. Hi ha seccions que m'atrauen especialment, com "Apunts d'història" i "Tradicions", si bé en general trobo que totes tenen el seu interès.

T'imaginaves que el Camí Ral se seguiria fent al cap de 25 anys?

Són molts anys, és tot un èxit! Hi ha un equip de redacció que s'ho treballa molt i ha aconseguit que la revista segueixi viva i amb bona salut després de tot aquest temps. Per la meua part, m'ha passat el temps molt ràpid. La veritat és que quan faig les coses penso en el moment



actual, en aquest cas en el proper número que ha de sortir, no em plantejo si durarà molt o poc. Més enllà del disseny, el fet que un poble relativament petit com Copons hagi estat capaç de dotar-se al llarg de tots aquests anys d'una revista com Camí Ral té molt valor. Crec que ha aconseguit els objectius que es pretenien, a part de la informació sobre l'actualitat i d'activitats que es duen a terme, és una font de coneixement sobre el poble i la seva gent. Crec que segueix sent una revista que esperes rebre i t'agrada guardar. I que per molts anys!

Hi ha alguna anècdota que recordis especialment d'aquests 25 anys de Camí Ral?

Amb tots aquests anys han passat moltes coses. La primera sorpresa va ser l'abril de 1997 quan ens van donar el premi Anuària de disseny, portàvem cinc números publicats, va ser tot un bateig del Camí Ral!

Un altre aspecte divertit és que, a part del disseny, he tingut l'oportunitat de participar en el contingut de la revista. En els números 34, 35 i 36 vaig publicar tres escrits i tres receptes de cuina relacionats amb els horts de Copons, els dos temes que més m'interessen a part del disseny: la cuina i l'horticultura. Tot va començar arran de que el Ramon Serra em va deixar el seu hort. Durant un parell d'anys vaig fer d'aprenent d'horticultor, bàsicament hi cultivava tomàquets. Això em va donar l'oportunitat de fer noves coneixences, com el Jaume Gudayol i la Teresa Múniera entre d'altres. Amb la Teresa vàrem organitzar unes visites per Copons i els seus horts adreçades a infants de diferents grups d'esplai de la comarca.

També dir que el Camí Ral és com una fita en el calendari d'Espai Gràfic, marca l'inici de vacances d'estiu i de Nadal. Un cop tinc el Camí Ral a impremta ja puc marxar! 🌸

Camí Ral. 25 anys. Una revista explicativa amb coses que passen al poble: oficis, treballs dels nens a l'escola, entrevistes, informacions, coses alegres i d'altres. Uns bons reporters. Felicitats a tots els que ho fan possible i que per molts anys en puguem gaudir. Jo, personalment, l'espero amb delit.

25 anys de Camí Ral, Teresa Closa Bertran

Agraïment a tots i totes els que col·laboreu i participeu activament per fer un poble millor.

Des de l'equip de Govern volem felicitar a tots els que heu fet possible aquests 25 anys del butlletí Camí Ral. Va ser l'any 1996 quan es va publicar el primer número del Camí Ral amb l'objectiu de ser un canal de comunicació obert als veïns i un reflex de la vida i l'activitat del poble i des d'aleshores són moltes les persones que hi han participat d'alguna manera o altra. Després de tot aquest temps el Camí Ral segueix més viu que mai, esperem que per molts anys, i volem fer un especial agraïment a tots els que ho heu fet possible, col·laboradors, redactors i especialment a tot l'equip que hi ha al capdavant.

Estem contents que, malgrat la situació que hem viscut els darrers mesos, projectes com aquest puguin seguir endavant. Aquestes setmanes de confinament han suposat un esforç per tots, per adaptar-nos a aquest nou escenari que ens ha tocat viure i volem agrair-vos, malgrat la dificultat, la vostra paciència. Sabem que les mesures han estat molt estrictes i encara ara cal ser solidaris, responsables i no baixar la guàrdia per a poder superar aquesta situació.

En els moments més durs de la pandèmia des de l'Ajuntament es va organitzar un equip de 10 voluntaris que han donat suport a les persones grans o amb dificultats que no podien disposar d'una xarxa familiar propera amb l'objectiu de subministrar-los aliments o les medecines que necessitaven, o simplement fer-los recolzament en un moment tan complicat. Des d'aquí els agraim el seu compromís social i la tasca desinteressada.

Les mesures que ha portat el confinament també han comportat una realitat nova, com l'increment de les visites de forans que venen a gaudir del nostre entorn, a passejar i a visitar indrets com el Gorg del Nafre. Sabem que aquestes darreres setmanes hi ha hagut una important afluència de públic. Creiem i hem d'assumir que tenim un entorn molt bonic i de la mateixa manera que a nosaltres ens agrada visitar altres indrets, cal permetre que també puguin visitar-nos, això sí, sempre i quan s'actui amb civisme, responsabilitat i es respectin l'entorn i les persones.

L'obertura de la piscina també ha estat un tema complicat, el passat mes de maig les mesures eren molt estrictes i la situació i les normatives feien necessari el tancament de la piscina. En el Ple d'aquesta corporació, celebrat el dia 28 de maig de 2020, es va decidir la no obertura de la piscina, però l'acord pres preveia el compromís de revisar la decisió si evolucionaven a millor les fases de desconfinament i canviaven les condicions que regien l'obertura de les piscines recreatives. El passat 29 de juny va entrar en vigor una nova normativa molt menys estricta i per

tant es va revisar la decisió del ple tal i com ens hi havíem compromès. Tot i que tard la piscina s'ha obert ja que creiem que fa una important funció social i d'esbarjo i cal obrir-la en la mesura que sigui possible i les condicions de seguretat ho permetin.

Aquest confinament també ha afectat alguns temes que teníem en marxa, però això no suposa que no es facin, s'han patit alguns retards però des de l'Ajuntament seguim endavant amb la mateixa empena i ganes. Malgrat la situació, durant aquests mesos hem tirat endavant diversos projectes:

Hem regularitzat, fins ara no ho estava, la depuradora de Sant Pere, demanant els corresponents permisos a l'ACA, i s'hi ha instal·lat una canalització de més de 110 metres evitant que les aigües brutes baixin a cel obert.

S'ha millorat la il·luminació a la Roquera amb la instal·lació de noves llums que han suposat un canvi considerable en aquest indret. Estem arranjant el clavegueram, ja que es troba en molt males condicions i necessita reparacions molt més sovint del que voldríem.

En els moments més durs de la pandèmia també vam tenir bones notícies, malgrat les dificultats afegides es va obrir una nova botiga de queviures, El Rebost de Copons. És molt important per a un poble disposar d'un botiga ja que per molt petita que sigui fa una gran feina. Una botiga és un servei bàsic, molt necessari per a Copons, sobretot per la seva funció social i de servei als veïns.

Des de l'equip de Govern anem avançant els projectes que ja us vam anunciar com el de la rectoria, tot i que ens hem trobat amb entrebancs d'etapes anteriors que ha calgut esmenar i que per tant han retardat l'avançament, però esperem que un cop solucionats l'escola es pugui finalitzar el més aviat possible.

L'equip de Govern treballem amb l'únic objectiu de millorar la qualitat de vida de les persones que viuen al poble i tal i com sempre hem dit som un equip obert a la col·laboració i accessible a les persones. Tant és així que des d'un primer moment es va proposar mà estesa a l'oposició amb l'oferiment de 2 regidories (un gest no gens habitual en el món municipal, per no dir excepcional) que no han estat acceptades en cap moment, tancant-se a la col·laboració i és més, posant traves i dificultats a l'avançament de molts projectes que tenim en marxa, com ara les al·legacions al pressupost que posen en perill la subvenció del departament d'ensenyament de 175.000€.

No hem vist en cap moment que l'equip de l'oposició s'hagi presentat a l'Ajuntament a oferir la col·laboració com tampoc en cap moment s'han presentat propostes constructives en benefici del poble. Considerem que rebutjant l'oferiment s'han tancat en banda a la col·laboració. Tampoc entrarem en desqualificacions a través de les xarxes, aquest no és el nostre tarannà, som prou accessibles com per consultar-nos qualsevol dubte que hi pugui haver. Els darrers anys l'Ajuntament ha pogut fer i desfer lliurement, un fet que ens ha portat un afegit de feina per una gestió en alguns assumptes que ha calgut esmenar.

Ja s'ha finalitzat l'estudi econòmic de la Diputació de Barcelona de les finances de l'Ajuntament. En una reunió oberta al poble presentarem el resultat de l'estudi i també us presentarem un explicació clara de tot el procés de construcció i pressupost de la rectoria.

Des de l'equip de Govern us desitgem que passeu una bona Festa Major i agraim i felicitem a la Comissió de Festes per tota la feina que està realitzant perquè totes les coponenques i coponencs puguem gaudir, malgrat tot, de la nostra Festa Major!

Bona Festa Major!

Alex, Xavi, Imma i Montse



Després d'un any de govern en el que s'ha governat només per complir una promesa electoral, el Bar —que si recordeu ja estava obert abans de les eleccions—, mirem a banda i banda i no només no s'ha fet ni proposat res de nou, sinó que més aviat s'han abandonat molts serveis que fins el juny de 2019 estaven en funcionament.

Ens referim a la neteja dels carrers i a desbrossar els camins municipals. Aquests dies del confinament era difícil passejar per molts dels camins propers al nucli de tanta herba. I el gorg? Un dels llocs més emblemàtics de Copons es veu abandonat, amb els esbarzers cada dia més alts, amb la font de la vila mig enrunada i residus arreu. I si l'Ajuntament ens expliqués el motiu d'aquesta deixadesa?

Un tema molt important del programa electoral era el consultori, i malgrat que la COVID-19 ha impedit que el consultori amb el nou metge es consolidi, el departament de Salut està comunicant als municipis que al consultori no es mesurarà la pressió, ni el sucre en sang, ni el nivell d'oxigen als pulmons. Aquestes proves s'hauran de fer al CAP assignat, és a dir, a Igualada. Com és que l'Ajuntament no ens informa? El departament de Salut també ha reduït l'horari d'atenció del consultori. Sembla que anem enrere. Què pensa fer l'Ajuntament per tal de revertir la tendència?

I pel que fa a la gestió de la COVID-19 a Copons només dir que l'Ajuntament s'ha limitat a publicar les informacions del departament de Salut i quan aquestes normes socials no s'han respectat, l'Ajuntament ha decidit girar el cap i mirar a una altra banda. Amb la "represa" -tal com l'anomena el Govern Català- tota la responsabilitat del compliment de les

mesures recau en els ajuntaments. L'Ajuntament de Copons seguirà fent veure que no passa res? Seguirà permetent el bany al Gorg de Nafre quan és ben sabut que l'aigua dolça —no així l'aigua de mar— és un gran transmissor del virus?

Un altre tema sorprenent va ser la convocatòria d'un ple extraordinari (28 de maig, no publicat) per decidir l'obertura o no de la piscina. Que no hi havia una comissió de la piscina? Que no ho han consultat a la comissió? És que la comissió és figurativa? Més enllà de l'oportunitat o no d'obrir-la —un tema polèmic—, on han quedat les expectatives de participar en les decisions que es van generar en aquella assemblea carregada de promeses?

En el número anterior —Camí Ral 49— ens vam fer moltes preguntes sobre temes importants per a veïns i veïnes i encara resten sense resposta. Entre ells la piscina. Vista la deriva, no sembla que els processos participatius siguin un punt fort d'aquest govern malgrat les promeses. I un tema que costa d'explicar és el pressupost (Ple del 22 d'abril de 2020, no publicat) en el que no es justifiquen degudament les despeses de personal (Capítol I), malgrat l'obligació legal per tal de no incórrer en dèficit. Per aclarir-ho, hem presentat al·legacions a l'esmentat pressupost. Les podeu trobar al mur de Junts per Copons al Facebook.

Com ja hem manifestat en diverses ocasions, el grup municipal Junts per Copons sempre ha estat disposat a col·laborar per l'interès general del poble. Però no ha sigut possible, i després d'un any en blanc per part del govern, comencem a fiscalitzar cada moviment d'un govern que a hores d'ara ni és participatiu, ni és transparent i el pitjor de tot, no té idees. Exercirem d'oposició perquè compleixin amb el seu programa electoral. Exercirem d'oposició perquè és un dret ser escoltats.

De moment, l'actiu més important del nou govern municipal després d'un any és el deserció i la pèrdua de confiança. I no sembla que això hagi de canviar.

Bona Festa Major si al final en tenim i si no, que gaudiu de l'estiu!



Suport per als tràmits en línia

Tel. 934 020 606
tramits@diba.cat

De dilluns a divendres de 9 a 18 h

SERVEI DE SUPORT A LA CIUTADANIA PER A REALITZAR ELS TRÀMITS EN LÍNIA AMB L'AJUNTAMENT

Les autoritats estan adoptant mesures de tot ordre de suport a les famílies, les empreses i els/les autònoms/-es adreçades a minimitzar l'impacte social i econòmic derivats de l'estat d'alarma per COVID-19.

Per poder beneficiar-se de totes aquestes mesures, els/les ciutadans/-es, empresaris/-àries i autònoms/-es necessiten fer tràmits i requereixen documentació que han de facilitar diferents administracions.

La situació de confinament parcial i la necessitat de mantenir les mesures de distància social i de reduir, en la mesura del possible, la mobilitat recomanen afavorir la realització de tràmits de forma telemàtica. La realització de tràmits de forma telemàtica amb l'administració però, exigeix coneixements, sistemes d'autenticació i habilitats que molts ciutadans i ciutadanes no tenen assolits.

Diputació de Barcelona donarà suport en aquesta relació telemàtica, activa aquest servei amb caràcter extraordinari i l'ofereix als ajuntaments SeTDIBA dels quals l'Ajuntament de Copons forma part.

El confinament dels Morera d'Arévalo

Jaume Ortínez Vives

Arrel dels anomenats “Treballs de Recerca” —instrument d'aprenentatge òptim si l'alumne s'ho agafa amb il·lusió— molts joves d'Arévalo (província d'Àvila) van anar descobrint en fer el seu arbre genealògic que molts dels seus avis o besavis tenien per cognom el de Morera.

Cada curs nou hi havia algú que emprenia la seva recerca i, com cada any, apareixia el cognom Morera en algun dels ancestres del curs. Van arribar a saber —meravelles de Google— l'existència i procedència de Copons i, ens diuen, van contactar amb la Dra. Assumpta Muset.

Aprofitant algun dels seus viatges, el pare d'una alumna va venir a Copons a interessar-se pel tema. Rebut a l'ajuntament i vist el documental *Copons 1724. Els negociants d'un poble que aixequen un país* el Sr. José Luis Perrinó es va emocionar sota les llindes de dues cases (C. Sant Magí 24 i C. Mur 32) que llueixen el nom i l'escut dels Morera. Aprofitant la pandèmia actual i per tal d'utilitzar el temps perdut que s'endevinava, el Sr. Perrinó ens va sol·licitar el permís i ajuda per poder traduir el documental citat en llengua castellana.

Vàrem donar gustosos el permís i poca ajuda, ja que el Sr. Perrinó tenia tan memoritzat el tema que la seva traducció fou impecable. Els Morera d'Arévalo coneixen doncs la seva procedència i poc o molt, ja coneixen Copons. La seva visita al nostre poble seria ben agradable i refaria vells lligams. ✿



MARTINA MUÑOZ MERCADAL

Parlem i escoltem!

Roser Grau Lluçà

En diferents ocasions he exposat la importància de preservar la nostra memòria com a poble, a partir de les entrevistes de fonts orals. Si no ens hi posem amb força ganes les diverses generacions que estem convivint actualment, hi haurà molt aviat un buit en aquesta memòria, precisament per la manca de transmissió de fonts orals.

La capacitat d'atenció està minvant ràpidament, pel ritme frenètic de la vida del segle XXI, imposat per les noves tecnologies, Internet i el paper de les xarxes socials en tot el que té

a veure amb les relacions entre les persones. Aquest mateix ritme no deixa temps ni fàcil espai a les trobades intergeneracionals, de manera que cada col·lectiu viu de manera aïllada les seves pròpies experiències, sense compartir-les amb els seus semblants, ja siguin ancestres o descendents.

En l'àmbit de les famílies, els majors de 40 anys (essent molt generosa i estirant al màxim la suposició que els més joves d'aquestes persones hagin tingut la sort d'haver viscut aquesta experiència) avui encara podem dir coses com: “l'avi em va explicar una vegada, la mare feia la truita de patates de tal manera o teníem una tieta que quan venia a visitar-nos...” etc. Aquestes frases són una mostra de les nostres vivències i trobades llargues transgeneracionals, en les que indubtablement, tot i que de forma no sistematitzada, hi ha hagut, encara que fos mínima, la transmissió oral d'experiència viscuda, i aquesta transmissió inclou el llegat de valors, història familiar i local, del país, expressions populars molt nostrades i probablement de significat inescrutable per gent d'altres indrets... És a dir, tot allò que

representa un dels patrimonis immaterials més antics que hi ha hagut.

Què passa quan això ja no passa, com ara? On quedarà l'experiència i el testimoni dels que ens han precedit, si no hem passat estones junts o no hem prestat atenció a allò que ens volien o podien explicar?

La pandèmia i el confinament, amb la desfilarada silenciosa de morts massa aviat i sense acomiadament possible, m'ha fet pensar que potser una de les coses que passarà és que donarem més valor a les “batalletes” que cal escoltar una i altra vegada per recordar-les i incorporar-les a la nostra vida com a lliçons de vida. Que potser naixerà una nova consciència que farà que vulguem dedicar més temps i esforç a sentir els relats d'aquells que podria ser que marxessin abans d'haver-los escoltat.

Tant de bo!

PD: Recordeu que al grup Memoral de Copons seguim treballant en la Memòria Oral i que tothom que estigui interessat en formar-ne part hi és benvingut! ✿

Joan Obradors El Mestre

Imma Lloró Torrents

Em va trucar la Susanna per dir-me que el mestre havia mort. Feia temps que estava jubilat i havia marxat del poble, però com que va ser una persona molt estimada i vinculada a Copons, la notícia va córrer ràpidament entre la gent i no podíem evitar parlar d'ell i dels records que teníem d'aquells temps. Això em va fer pensar que havíem d'escriure alguna cosa al Camí Ral per compartir totes aquestes històries.

Com que a mi sempre m'ha costat posarme a escriure i, ja en el seu moment, el mestre em deia que tenia millors aptituds pels números que per les lletres, vaig pensar que la millor opció seria comentar-ho amb altres alumnes i intentar compartir vivències i anècdotes. Vaig enviar uns quants missatges i les respostes no van tardar a arribar.

Una tarda que va venir l'Elena a casa per ensenyar-me el que havia escrit, ens vam emocionar quan vam coincidir en el record d'aquelles tardes de diumenge destinades a escriure la crònica de *La Veu de l'Anoia*. L'Elena recordava: "quants diumenges a la tarda de patiment perquè havia de fer aquella notícia que després ell corregiria i si calia ampliaria... Però el cas és que sortiria publicada i firmada pel Club Escolar 3C".

Ara es tractava de fer la crònica del seu pas per Copons i del que ha significat en les nostres vides, però aquesta vegada no ho corregirà ell, sinó que en serà el protagonista.

L'home de la "mobylette" i el "xubasquero"

El Josep Riera em va parar una tarda pel carrer i em va preguntar si sabia l'anècdota del dia que va arribar el mestre a Copons. Jo no en tenia ni idea, em va encantar sentir-lo narrar entusiasmat la història, com si fes quatre dies que hagués passat. "El primer dia d'escola esperàvem un mestre nou i vam decidir anar tots els nens a rebre'l a l'apaiaderu". En aquell moment vam veure arribar algú amb un "xubasquero" a dalt d'una 'mobylette' que entrava esverat cap dins el poble, però

no en vam fer cas i vam continuar esperant. De sobte, algú ens avisa que el mestre nou ens estava esperant a la classe. La sorpresa va ser quan vam descobrir que aquell home del 'xubasquero' era el mestre nou, un home molt jove que parlava en català i molt diferent dels anteriors que havíem conegut, típics mestres del Règim".

També recordava el Riera que aviat van conèixer a la senyoreta Vicenta. Era la professora de l'escola de nenes de la Torre de Claramunt i alguna vegada havien anat tots junts d'excursió. Això de poder relacionar-se amb nenes d'un altre poble va ser una experiència molt bona i ben diferent del que estaven acostumats a fer. El mestre i la senyoreta aviat es van casar i van començar el seu projecte educatiu i de vida a Copons. Durant 38 anys van estar formant part del poble i participant d'una manera molt activa en tots els àmbits.

Una escola diferent

Tots recordem el Club Escolar 3C, era com ens dèiem, sortia a tot arreu encara que no sé ben bé quin és l'origen o significat. Hi ha qui diu que "era una escola dins de tres parets i amb una d'oberta a l'expressió i la creativitat". Pot ser que sigui així, ja que la Cristina Tomàs la defineix com "una escola oberta, hi havia molta interacció amb la gent del poble, tot ho fèiem de portes enfora". L'Eva Serra afegeix que "el pati de l'escola era tot el poble, però el lloc on recordo que més jugàvem era el Pla de missa... Tots barrejats jugant a jocs organitzats pel mestre: a "mate", a "pichi", al "joc de la bandera"... A aquest últim recordo que hi jugàvem el dia de dijous gras".

Amb el mestre treballàvem per projectes i barrejats nens i nenes de diferents edats. L'Eva em diu que "una vegada per explicar l'economia i la història del poble vàrem fer uns murals. Tots els alumnes dels 9 fins als 14 anys aprenent els mateixos continguts, cadascú en el seu nivell". També que un dels projectes importants va ser "La Flora Catalana": "anàvem d'excursió a buscar plantes pels boscos i després les dibuixàvem i les estudiàvem tot fent un dossier".

Un cop acabada la jornada escolar, a la tarda, anàvem a berenar i, després de jugar una estona, tornàvem a l'escola per fer repàs. En el meu cas, recordo que aquella estoneta després de berenar solíem jugar a futbol, m'agradava molt, jugàvem tots junts, el mestre també, i encara que la majoria eren nens més grans i jo no tocava bola, per mi era un dels moments més esperats del dia. El Rafa m'explicava l'altre dia que ell també s'ho passava molt bé aquesta estona jugant a futbol, tant, que el temps els passava volant i que, més d'un dia, s'havien passat tant amb l'hora que després al repàs hi havia hagut un daltabaix. El repàs era per a tothom, cada dia allargàvem una estona més el temps d'aprenentatge i experimentàvem amb noves matèries. Allà vam



CEDIDES PER ELISENDA OBRADORS ALUMBREROS

aprendre a escriure a màquina: asdfgñlkjh... i de tant en tant, si jugava el Barça, pot ser que miréssim un partidet mentre el mestre es fumava un caliquenyo.

Una de les grans joies de la nostra escola van ser els horts. Treballàvem diferents parcel·les, de manera individual o per parelles, amb la llibertat per plantar-hi el que volguéssim i com volguéssim. Normalment ens ajudàvem entre nosaltres, ja que sempre hi havia a qui li agradava més entrecavar o treure herbes, regar... Però de vegades hi havia hagut baralles molt fortes, perquè desapareixia alguna eina o algú havia trepitjat les plantes. L'Anna Trull diu que el mestre ens comprava les llavors i després ens comprava els fruits. Això jo no ho tinc present, però sí que recordo la il·lusió que ens feia collir els fruits i portar-los a casa per menjar.

El mestre donava molta importància al medi ambient i ens va inculcar el respecte al nostre entorn, a mantenir el poble net i a tenir cura dels espais naturals.

Els dimecres l'escola salta el mur

"Cada dimecres del món, amb les nostres motxilles carregades d'il·lusions i colors, ens encaminàvem cap al bosc a veure què hi trobàvem. De ben segur que algun dibuix faríem, al natural o còpia a l'escola" així descriu els famosos dimecres l'Elena. Per la seva banda, la Cristina Tomàs recorda que: "A mi el mestre em va ensenyar a estimar el poble, la seva gent i sobretot el seu entorn. Cada dimecres anàvem d'excursió a un indret diferent i dibuixàvem les cases de pagès del voltant".

Les excursions dels dimecres són uns dels millors records que tenim d'aquella època, gairebé tots tenim coses per explicar d'aquelles sortides. Em vaig trobar un dia després de sopar amb l'Anna Trull i el Pere Puig i ràpidament va sortir el tema. Engrescats van començar a explicar algunes de les vivències d'aquestes sortides del dimecres. Va ser l'Anna qui va dir "els dimecres l'escola salta el mur", també que "tot ho cubicàvem, el Pi del Quildo, les fonts... i també ho dibuixàvem". De ben segur que a ells, quan surten a caçar i volten per aquestes muntanyes, els venen sovint tots aquests records i aprenentatges.

La intensitat de les festes i les tradicions

"Les Festes les vivíem amb molta intensitat, com el Nadal: el concurs de pessebres i la cantada de nades ja ens ocupaven gran part del mes de desembre. Després el carnestoltes, fèiem el



cartell del ball de disfresses de la Barraca, per Corpus dissenyàvem catifes...” ens diu la Cristina Tomàs. Així mateix, l'Elena dona “gràcies per fer-nos estimar tant aquest poble i viure les tradicions des de dins: caramelles, bastons, Nadal...”.

La Sandra Tomàs també recorda viure totes aquestes tradicions molt intensament, com “pels volts de Nadal anàvem a cantar nadales per les cases davant dels pessebres”. Un dia el mestre li va dir: “com que tens la veu tan fina cantaràs el Cant dels Ocells tu sola”. Diu que ella es moria de vergonya. Això em va fer recordar que al meu germà també el feia cantar tot sol el Blanc Nadal.

El final de curs

Quan arribava el mes de juny teníem l'agenda desbordada, plena d'activitats noves i divertides. Les obres de teatre i l'acampada que fèiem juntament amb altres centres i escoles d'Igualada eren les més esperades per tots. “Els finals de curs i les obres de teatre eren una gran eina educativa també, crec que ens van servir molt a tots per aprendre a desenvolupar-nos davant del públic coponenc” ens diu la Cristina.

En aquella època que els nens i nenes no interactuàvem gaire amb els dels altres pobles i que tota la nostra vida es desenvolupava pràcticament al poble on vivíem, les acampades de final de curs van ser una oportunitat de conèixer gent d'altres escoles. Això ens agradava tant que fa que ho recordem pràcticament tots.

El Rafa, que fa més de 40 anys que va deixar l'escola, diu que aquestes excursions són dels millors records que té, fins i tot recorda les proves de les gimcanes nocturnes que fèiem i els premis que ens donaven.

Quan arribava l'últim dia del curs, anàvem a recollir per les cases fustes i trastos vells per fer la foguera de Sant Joan al pla de missa, però sobretot, era el dia que el mestre ens regalava el gelat del seu sant, per mi i per molts el primer gelat de l'estiu.

Podríem explicar un munt d'històries i anècdotes d'aquella època, però el més important és el que ens ha quedat de tot plegat, el que ens van aportar aquells anys a l'escola. ✨

“L'escola de Copons ens va servir per desenvolupar les nostres habilitats personals d'una manera distesa, lúdica i molt creativa, tot un luxe des del meu punt de vista”.

Cristina Tomàs



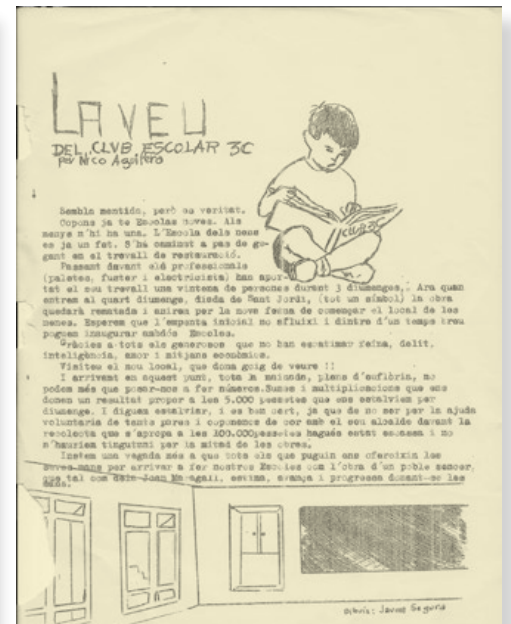
La Veu de Copons. Abril 1965



Gener 1966



Abril 1967



El Mestre

Anna Closa Pujabet



Caramelles. Pasqua 1981

L'Imma Lloró ens va demanar si podíem fer quatre ratlles parlant del Mestre.

Què es pot dir d'una persona amb qui has conviscut durant més de 6 cursos i que era una extensió de la teva família?

Durant els anys que vam estar a l'escola de Copons, vam aprendre d'ell moltes més coses que els habituals coneixements acadèmics. Era un més de nosaltres, en tots els sentits.

Quan havíem acabat les classes a les 5 de la tarda, després d'anar a buscar el berenar, anàvem a jugar al "Baloncesto" o bé a la "Plana del Rector" i ell també hi era. Jugàvem a futbol, a mate, a pichi... Quan acabàvem, tornàvem a l'escola a fer "Repàs". No sabies mai quanta estona durava el "Repàs", però era la franja de classes en què fèiem les assignatures d'anglès i mecanografia. Era molt divertit trobar-t'hi amb els nens i nenes que venien de l'escola dels "Petits", els alumnes que anaven amb la Senyoreta Vicenta i que el curs següent vindrien a la dels "Grans".

Amb el Mestre vam aprendre a jugar i treballar en equip, els més petits amb els més grans, amb jocs tan simples com "La Bandera", "El Mocador", "La Barrejada" (aquest joc necessitava una corda ben llarga i una persona a cada punta per fer-la rodar. Anàvem entrant d'un en un i saltàvem tots al mateix ritme, si a algú se li enganxava el peu o la cama a la corda tot l'equip perdia).

Recordo una temporada en la qual ens va proposar d'estudiar ciències naturals i en concret les plantes, a partir de les que anàvem a collir al bosc, al costat d'algun camí o les que ens trobàvem mentre passejàvem.

El recull anomenat "Flora Catalana" constava d'un dibuix de la planta en qüestió, la mateixa planta assecada i enganxada, el nom en llatí i la descripció i els usos de la planta. És a dir, en un mateix treball fèiem dibuix, recerca d'informació, redacció en català, és clar, i coneixíem l'entorn de Copons... Era un aprenentatge que avui diríem que és innovador i adaptat a l'entorn. Anar a l'escola de Copons amb el Mestre i la Senyoreta Vicenta era una forma de vida. Pels voltants de Nadal preparàvem postals i pessebres i es parava qualsevol altra activitat, l'escola es convertia en un taller de plàstica i treballs manuals. L'últim dia de classe abans de les vacances tocava anar a "Cantar als Pessebres". Anàvem



Ball Lalarà Cucú. Juny 1975

a casa de cadascú de nosaltres i cantàvem una cançó del cançoner de Nadal que teníem. Fins i tot anàvem als Tots, a Cal Brunet i a Cal Pedò de Veciana!

Aquest cançoner l'havíem elaborat prèviament amb les cançons que el Mestre ens proposava, picant-les amb la màquina d'escriure i fent-hi un dibuix al costat. Cada any hi havia més cançons al cançoner, era una recopilació de tots els Nadals!

Quan s'acostava la Setmana Santa, a l'hora del pati (per nosaltres era la "mitja part") assajàvem els balls que faríem per Caramelles: el Ball de Cintes, els Balls de Bastons i els més petits el "Ball de Sant Ferriol".

Per Sant Jordi tocava fer el sorteig per aparellar nens i nenes i poder-nos regalar la poesia, que l'havíem de fer nosaltres. Els nens regalaven la rosa (havia de ser del jardí o de l'hort de la família, no s'hi valia comprar-la) i les nenes regalàvem un llibre.

I a final de curs fèiem l'obra de teatre. L'anàvem assajant durant pràcticament tot el curs però els últims mesos fèiem la gran "apretada". Assajos, decorats, mares posant-se d'acord i anant a

L'Avet Petit. Juny 1975



Igualada a comprar trossos de roba per fer el vestuari i maquillatge... Una moguda molt divertida amb resultats sempre bons.

Em venen al record obres de teatre com "L'Avet Petit", "El Zoo d'en Pitus", "Les Olives", "Lo Vilesa lo Pegot", "Les Armes de Bagatel·la"... I moltes d'altres de les que ara no me'n recordo o bé que van ser assajades però mai estrenades. Hi ha una colla de records que em van venint al cap mentre escric aquestes ratlles: l'Hort de l'Escola, els dimecres a la tarda sortint a la natura a dibuixar, el Dijous Llarder, les acampades amb la UEC, els dissenys i les elaboracions de les catifes per Corpus, la recollida de "trastos" per la Foguera de Sant Joan...

Com a docent que sóc, la feina del Mestre i de la Senyoreta ha estat molt present en el meu dia a dia i hi ha una cosa que m'ha quedat gravada i procuro posar-la en pràctica: ells tractaven als nens i nenes com a persones i no simplement com a nens. ✿

Acte d'homenatge. Juliol 1998



Carta al Senyor Mestre

Elena Gudayol Llacuna

**Hola Mestre,
M'he quedat amb les
ganes de conversar amb
vostè en directe.**

Fa anys que pensava fer-li una visiteta i compartir una estoneta, recordant aquells temps en els que vostè era el meu mestre, i sobretot que m'expliquéss com em veia amb els seus ulls. No ha estat possible, diuen que ha emprès l'últim viatge, que espero que sigui planer i aviat es pugui retrobar amb la seva estimada Vicenta. Adéu Mestre i gràcies per totes les EXPERIÈNCIES.

El duc al cor. ✿



Joan Obradors

Miquel Segura Carreras

**La notícia m'arriba per
Whats: en Joan Obradors,
el mestre de Copons, ens
ha deixat.**

Des de fa forces anys no hi he tingut contacte, no he sabut d'ell i segurament ell tampoc de mi. Moltes vegades les circumstàncies de la vida ens allunyen físicament de les persones amb les que durant molt temps ens hem relacionat, però no poden esborrar els records.

El Joan va ser impulsor i extraordinari col·laborador del Certamen de Cinema Amateur en l'etapa sota l'aixopluc del Club Natació Igualada. Va formar part de la Junta Rectora d'aquesta entrançable entitat igualadina i fou també artífici de la creació de l'Associació UNESCO d'Igualada, que va presidir durant els primers anys d'activitats.

El filòsof Blaise Pascal deia: "El cor té les seves raons, que la raó no coneix". Ho veiem clarament en algunes persones i el Joan Obradors era una d'aquestes: el cap li va dictar raons i arguments a dojo, tal com fan els caps ben treballats, ben estructurats; i el

cor li ha bategat fort amb raons i iniciatives sempre interessants, a favor de l'educació, de la pau i el diàleg, a favor de Catalunya i de la seva llengua, compromès amb el paisatge i la natura, lluitador per a grans valors, contra la mesquinesa i la ignorància, la intolerància i el desànim. Un abanderat de la cultura i un apassionat "culé".

En Joan ha deixat petjada. ✿



CEDIDES PER MIQUEL SEGURA CARRERAS

En record del nostre "Mestre"

Cristina Tomàs Vidal, Bastoners de Copons



Caramelles, anys 60

La Colla de Bastoners de Copons sabem que no podem recordar els nostres inicis sense pensar en l'escola de Copons i el nostre Mestre, en Joan Obradors.

Una escola singular que va marcar als seus alumnes i a tot el poble, on els nens i les nenes hi vam aprendre moltes coses i molt variades i una d'elles va ser el ball de bastons. Es va començar a ballar cap als anys seixanta, per les Caramelles del poble. El Mestre va tenir contacte amb la colla de Bastoners de Tàrraga, que van ensenyar a ballar *La Pepa* als Bastoners de Copons.

Més endavant, durant la dècada dels anys vuitanta, es van reprendre les ballades. El Mestre va tornar a contactar amb els Bastoners de Tàrraga i també ho va fer amb els Bastoners de Terrassa, que ens van ensenyar *El Violet*. Tota la mainada de l'escola del poble ballàvem bastons, hi havia el grup dels grans i el grup dels petits. Ho fèiem al ritme d'acordió, de gralles o de música gravada i juntament amb el Mestre vam crear els balls del *Sol Solet*, el *Cargol* i el *Patatuf*. El contacte amb altres colles va fer que comencéssim a anar a les Trobades Nacionals de Bastoners. Es va anar a les de Rajadell (1983), Vilanova i la Geltrú (1984), Balsareny (1985), Vallgorguina (1986), Masquefa (1987) i Prats de Lluçanès (1988). Aquelles trobades van ser una gran vivència per tots nosaltres, ens van obrir les portes al món bastoner de veritat. Hi anàvem molta colla perquè també ens acompanyaven pares i familiars.

Els trofeus que ens donaven per haver participat en les trobades lluien al lloc més visible de l'escola dels "grans" i n'estàvem orgullosos. Aquells trofeus eren la prova de que l'escola del Mestre anava molt més enllà d'aquelles quatre parets, perquè junts anàvem pel món mostrant la identitat del nostre poble i ens feia sentir alguna cosa més que un grup de nens i nenes que compartien classe.

Després d'aquells anys, el ball de bastons a Copons es va acabar. El Mestre es va jubilar i els nens i les nenes que havíem ballat a l'escola ens vam fer grans.



CEDIDA PER NÚRIA PONS TORRENTS



Caramelles, anys 80. El mestre Joan Obradors amb el radiocasset a la mà

Però al cap dels anys, aquells antics alumnes que havíem ballat bastons amb el Mestre vam decidir tornar a recuperar el grup de Bastoners de Copons i ho vam fer per les caramelles del 2006. A partir d'aquí i fins a dia d'avui el grup no ha parat de ballar i de recopilar vivències. La colla ha crescut i ha anat augmentant el repertori de balls, en gran part gràcies als nostres padrins, els Bastoners de Terrassa. El Mestre ens va ensenyar moltes coses i variades i cadascun de nosaltres vam poder

sentir-nos atrets per alguna d'aquelles coses. Als que ballem bastons, sens dubte, ens va captivar el món bastoner i per això estem tan orgullosos d'haver viscut aquella experiència que ens va venir de la mà del nostre Mestre, el Joan Obradors.

Moltes gràcies! 🌸

Estrena dels goigs a llaor de Sant Sebastià, copatró de Copons

Carles Muñoz Pallarès



MERITXEL MARTÍ CARRERAS

El passat dia 19 de gener, durant l'ofici solemne de la festa major d'hivern, dedicada a sant Sebastià, la parròquia de Santa Maria de Copons estrenà uns nous goigs a llaor del copatró de la vila.

El cant dels goigs anà acompanyat d'alguns dels músics de Copons: en Jordi Calaf al clarinet, l'Anna Closa al piano, la Martina Muñoz al violí i en Pau Orpí a la trompeta. L'esplèndida interpretació musical animà els assistents a entonar les estrofes fent sonar, entre tots, per primera vegada, aquesta nova peça musical. Amb la grata experiència de celebrar amb més lluïment, en els darrers anys, la missa de festa major d'estiu, cantant els *Goigs a llaor de Sant Magí, venerat al pedronet de Copons*, els nous *Goigs a llaor de Sant Sebastià, copatró de Copons*, neixen per a donar també més pompositat a l'ofici de festa major d'hivern i, particularment, a l'entrançable veneració de la relíquia del sant protector.

L'edició d'aquests goigs, produïda conjuntament per la pròpia parròquia i l'entitat Gogistes Tarragonins, sorprèn per l'alta qualitat de totes les vessants artístiques que s'uneixen per donar forma a aquestes petites (i alhora admirables) píndoles de cultura popular que són els goigs. Ho escric tal com ho sento: és un orgull que s'hagi pogut crear, a Copons, una obra d'art tan bella i de km 0 que engloba vàries disciplines. Les estrofes han estat escrites per la delicada i alhora precisa ploma de Mn. Carles Riera, rector dels Prats de Rei, i recullen detalls de la vida del sant i moltes al·lusions al poble de Copons.

La composició musical, elegant i sumptuosa, ha anat a càrrec de l'Anna Closa, amb la col·laboració de Mons. Valentí Miserachs.

Per la seva banda, la Meritxell Martí ha il·lustrat magistralment els goigs amb un estil àgil i graciós. Jo mateix he tingut l'honor d'escriure la nota històrica presentant Copons i explicant qui fou sant Sebastià i el perquè d'aquesta edició. El text s'adreça tant a qui coneix el poble i el sant com a qui per mitjà d'aquesta edició pugui descobrir Copons i/o sant Sebastià.

Els amics Gogistes Tarragonins ens han brindat el seu talent amb la maquetació, impressió i assessorament.

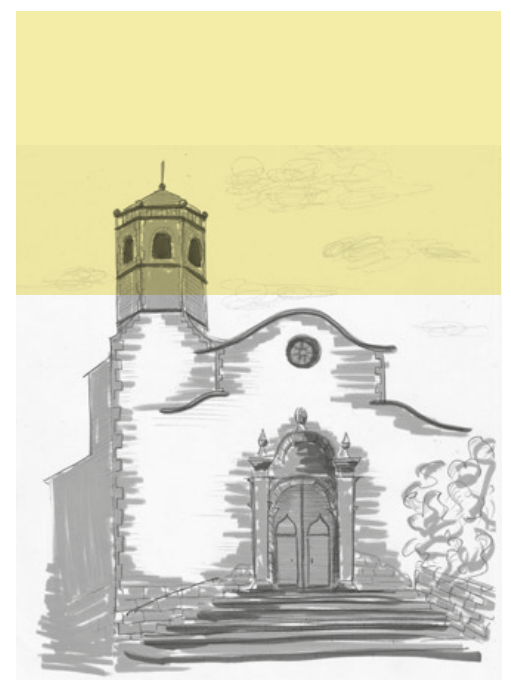
Totes les persones que han ajudat a fer realitat aquesta edició, tot engrandint el patrimoni local, mereixen un immens agraïment!

Encoratjo a tothom a adquirir exemplars dels *Goigs a llaor de Sant Sebastià, copatró de Copons*. En trobareu a la parròquia. Amb la compra d'aquesta exquisida edició col·laborareu amb la parròquia i amb la tradició gogística, un fet cultural secular propi dels Països Catalans. A més, si en regaleu, donareu a conèixer Copons. Que per molts anys puguem celebrar la Festa Major d'Hivern de Copons, demanant a sant Sebastià reconfort, convivència i compromís, tot entonant: "*jove excels —sens covardia—, protegiu sempre Copons*". ✿



Jove excels —sens covardia—, protegiu sempre Copons

D'altra banda, i en ocasió de la sortida del Camí Ral núm. 50, no puc deixar de felicitar a tothom per aquests 25 anys del butlletí. Camí Ral és un tret identificatiu de Copons. Cuidem-lo entre tots. Esperem que tingui sempre, com fins ara, el suport institucional que es mereix.



El matalàs i el formatge

Montserrat Galí Segués

Al matí, a la masia de principis de segle passat, l'àvia entra a la cuina caminant amb molta dificultat.

—*Què us passa iaia que aneu tan torta i ranca?*
—pregunta en Roc que estava fent un mos.

—*Ai, deixeu-me seure! El matalàs està molt enfeltrat i agrumollat, i per més que l'estovo amb el picamatalassos hi queden uns manyocs de llana que se'm claven a l'esquena i... com que ja la tinc tan delicada!* —respon l'àvia.

l l'avi ho reafirma.

—*Sí, t'aixeques del llit més cruixit que descansat!*

—*I no ens ho havíeu dit!* —respon la mare.

—*Quan baixi al poble diré al Peret matalasser que vingui a fer el matalàs.*

—*Sí, bona idea, ja no podem passar més així. Però primer haurem de rentar la llana i la funda, que fa anys que no s'ha fet. I per això és millor que faci bon temps, la llana costa molt d'eixugar!* —afegeix l'àvia.

—*La llana costa d'assecar, però la primavera arribarà aviat. Ja demanaré tanda al Peret per venir a fer el matalàs* —decideix la mare.

En Roc va exclamar:

—*Què dieu àvia, que hem de rentar llana? Quina feina més pesada! Encara recordo el que va costar rentar la llana pel matalàs del Miquel!*

—*Oh! Aquella va costar molt perquè era llana nova que ens va regalar l'àvia Dolors. Era llana esquilada de les ovelles que han estat tot un any corrent pel camp i jaient al corral. Aquella llana té molta porqueria, petits branquillons, llavors,... i la grassa pròpia de l'animal* —li aclarí l'àvia.

L'àvia volia rentar bé tota la llana ja que deia que aquell matalàs ja havia patit més d'un "accident". A primers d'abril van començar a desfer el matalàs i a rentar la llana. Quina feina!!! Cal posar la llana a estovar en cossis amb una mica de sabó, remenant de tant en tant, però la feina grossa és esbandir-la. Per sort l'aigua de la riera baixa molt neta i en un

petit toll es pot deixar la llana, ficada dins de coves (ben lligats i tapats amb roba). L'aigua de la riera va passant i esbandint la llana. Sols cal destapar-la i remenar-la de tant en tant, i vigilar que no plugi o baixi rubinada. Esbandir llana en un safareig o a la bassa és molt pesat: cal posar-la en els coves i es van entrant i sortint els coves de l'aigua per treure'n tot el sabó i la porqueria. Quan l'aigua ja surt clara s'estén la llana a sobre d'una tela gran a les golfes o a les voltes perquè s'assequi bé.

—*Com pesa la llana molla!* —Rondinaven en Roc i en Miquel mentre traslladaven els coves de llana de la riera fins a les golfes. Calia anar-la girant de tant en tant. Si és possible és bo tenir-la en un lloc airejat.

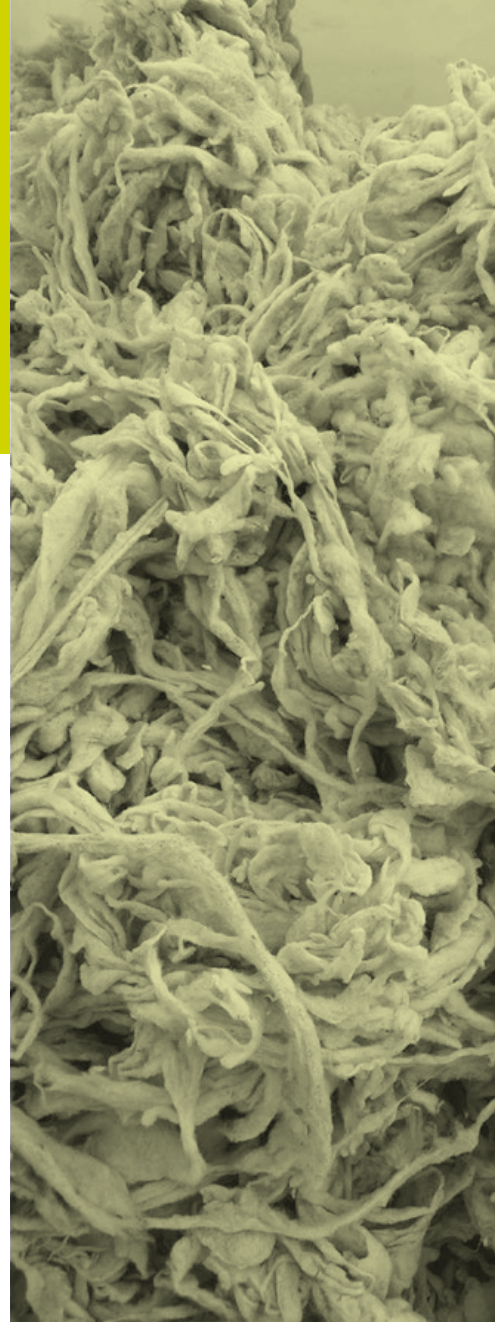
Van rentar també la funda i les betes de lligar el matalàs. I quan tot va estar a punt van avisar en Peret matalasser perquè pugés a fer el matalàs.

Ben d'hora es presentà en Peret. Portava totes les seves eines de treball: un petit matalasset quadrat que li servia de coixí quan havia de seure o agenollar-se, un cabdell de fil gruixut per cosir, agulles saqueres, una agulla molt llarga, didal i didalet de mà i sobretot els pals de castanyer.

El primer que va fer al pujar a les golfes va ser tocar la llana per comprovar-ne la qualitat i l'estat.

—*Bona llana, ben neta i esbandida! Si us sembla bé faré el matalàs a baix al pati o... millor a l'eixida, a l'ombra de la parra que ja brota. Així estic a prop vostre i si em falta quelcom us ho demano* —va dir en Peret disposat a començar el seu treball.

Ràpidament la mare va baixar a escombrar ben bé l'eixida perquè no quedés gens de pols ni brosses i en Roc, en Miquel, el pare i en Peret van baixar les teles plenes de llana de les golfes. En Peret va arraconar les teles amb la llana en un racó i agafant-ne un munt el va començar a picar al mig de l'eixida. La llana s'ha de picar bastant fort amb un dels pals. Al fer això el pal queda ple de llana i aleshores amb l'altre pal es pica contra aquest (fent un soroll característic) i la llana va saltant i caient, fent-la



Llana empaltraïda

voleiar per treure la pols (sobretot quan es fa un matalàs sense rentar la llana). Amb això la llana s'esponja, es posa flonja i s'estarrufa. Un cop tenia un munt ben estarrufat la posava a una banda i començava a picar un nou munt de llana enfeltrada. La iaia, asseguda a un racó de l'eixida, anava estirant i aplegant les vetes del matalàs que ja havien rentat i va dir:

—*Ai Peret, com m'agrada sentir el so del repic dels teus pals! Vols fer un tragueta o menjar alguna cosa? Vols quedar-te a dinar?*

—*Ara un tragueta d'aigua del càntir i quedar-me a dinar, doncs sí, amb molt de gust!*

Somiers



Matalasser colpejant la llana



Matalasser fent volar la llana





Procés d'elaboració

A l'hora de dinar en Miquel va portar notícies: —L'àvia Dolors diu que aquest divendres i el diumenge pot pujar per ensenyar-nos a fer els formatges! Què li dic? Li dic que sí oi?

—I tant! —va contestar ràpidament el pare. —Ja tinc ganes de tastar els nostres formatges. Quanta llet necessitem?

—Ella diu que en portarà uns 15 litres i que nosaltres guardem tota la que puguem. Diu que fer formatge és llarg i val la pena fer-ne uns quants. Portarà tot el que es necessita.

Havent dinat l'avi i en Peret varen fer una copeta de ratafia parlant de velles històries i després en Peret va seguir amb la seva feina. Un cop va tenir tota la llana ben picada i estar-rufada la va escampar sobre una part de les dues teles del matalàs netes. Va posar la llana ben repartida per tota la tela per evitar que es formessin bonyes. Aleshores ho va cobrir amb l'altra meitat de tela i, amb molta cura per no desplaçar la llana, va començar a cosir amb "punt amagat" tot el voltant amb l'agulla saquera i el fil gruixut.

Les teles tenen una sèrie de parelles de forats, "ullets", que coincideixen els de la tela de sota amb els de la de sobre. Amb una altra agulla molt més llarga, va anar passant els trossos de vetes i hi feia una llaçada (això es fa perquè la llana no es bellugui dins del matalàs). Després va cosir les cantonades i les vores amb "bordet anglès" per tal de donar-li la forma definitiva, i el matalàs ja va estar fet.

L'avi ja s'havia cuidat dels somiers. Va netejar bé els quadres de fusta i la malla. Va tensar el que va poder la fusta mòbil que té enganxada la malla i després va revisar si hi havia corcs i va fer una capa de vernís.

Els matalassos poden ser de crin, borrassa, panissot o palla, però els millors són els de llana. I els avis van estrenar matalàs, com si fos nou i amb totes les propietats que comporta un matalàs de llana: la llana absorbeix i expulsa la humitat, acumula la calor corporal a l'hivern però és fresca a l'estiu. És autoimmune als àcars, neutralitza les càrregues electrostàtiques i té beneficis per a la salut: alleuja les molèsties reumàtiques i millora els trastorns del son.

Matalasser omplint el matalàs



El divendres a mitja tarda, mentre la mare i el pare munyien les cabres, en Roc va anar a buscar a l'àvia Dolors i a en Miquel, que ja havia sortit d'escola. En arribar a la masia van colar la llet i la van posar a escalfar en olles ben grosses.

Van fer pujar la temperatura de la llet però no gaire (així es poden mantenir els microorganismes de la llet, adaptats a l'ambient de procedència, que intervindran en el procés de maduració del formatge), i quan va arribar a uns 58 - 65 graus la van mantenir durant 10 minuts a aquesta temperatura. Després van fer-la refredar ràpidament a 35/38 graus i hi van afegir el quall remenant lentament. Ho van deixar reposar durant una hora, ben tapat, procurant que es mantingués a 35 graus aproximadament. Quan ja va estar quallada la van tallar, en totes direccions, per facilitar que el sèrum o xerigot es despregués. Un cop tallat ho remenaren suaument i reposant i remenant, aconseguiren que la massa i el xerigot se separessin.

—Això va molt bé, veieu com s'ha després el xerigot? —exclamà l'àvia Dolors —Ara Roc ja pots treure tot el xerigot que puguis amb un cullerot. Tu Miquel prepara els motlles foradats amb els draps, que després ja ho podem emmotllar. Mulla els draps en el xerigot que així no s'hi enganxa tant el formatge.

Van repartir tota la massa en els motlles, els van tapar i hi van posar un pes a sobre, per tal de que el xerigot acabés de marxar i es compactés bé el formatge.

—Bé, per avui ja estem. Ara hem de preparar la salmorra perquè es vagi desfent bé la sal i tenir-la a punt per diumenge. Demà a la tarda heu de desemmotllar els formatges, girar-los, tornar-los

a ficar als motlles i posar-los el pes a sobre. Diumenge els salarem i els posarem a madurar. Tots estaven ben emocionats. No s'oblidaren pas de girar els formatges. I el diumenge sortint de missa van pujar cap a la masia a dinar. El primer que van fer fou ensenyar els formatges a l'àvia.

—Avui ja no han tret gaire xerigot —va explicar en Miquel.

—Doncs després de dinar els salarem! Ja sabeu on els madurarem? —Els preguntà l'àvia.

—Crec que els podríem posar al celler. Ja he rentat la carnera i així els podem deixar amb tranquil·litat i evitar visites de les rates —va intervenir la mare.

—Sí, crec que és el lloc millor: hi ha una temperatura estable i certa humitat.

A la tarda van pesar els formatges. En Roc, que ja havia apuntat tots els passos de fer formatge a la seva llibreta, va calcular el temps que havien de deixar cada formatge dins de la salmorra: per cada mig quilo tres hores. Després els van eixugar, els van col·locar sobre fustes dins la carnera i, com si fessin una processó, van portar la carnera cap al celler.

—Que macos han quedat! —exclamà en Miquel. —I seran bons?

—I tant! Ara cada dia els heu de girar i canviar de lloc, així aniran madurant i assecant-se —digué l'àvia Dolors.

—Quan ens els podem menjar? —preguntà en Roc.

—Si els voleu tendres d'aquí a quinze dies, si us agraden més fets heu d'esperar un mes o més.

—Que passin ràpid aquests quinze dies que ja tinc ganes de tastar-los! —contestaren al uníson els dos germans.

El meu agraïment a la Dolors Farrés i a la Glòria Fusteró per tot el que m'han ensenyat. 🌸

Formatge acabat



MONTSERRAT GALL SEGUES

Carnestoltes a l'escola

Quima Closa Múnera

La setmana del 17 al 21 de febrer, a l'escola vam celebrar la festa de Carnestoltes.

Aquest any l'Escola de Copons ha dedicat el Carnestoltes a Copons. Ens hem disfressat d'escuts de Copons. Cadascú s'ha fet la seva disfressa. Podíem triar entre dos escuts: el vell i el nou. La majoria d'alumnes van fer el

nou. El material utilitzat va ser: cartolina de color blanc, ceres, paper de seda, retoladors, colors, pintura,... Van quedar uns escuts molt diferents i personalitzats.

Al llarg de la setmana es va construir el Carnestoltes, que aquest any era una reina amb bigoti. La classe dels grans vam ser els encarregats de construir el personatge i la classe dels Lemmings van cuidar-se de fer la faldilla. També vam haver de complir unes consignes que van ser acumulatives: portar un mitjó diferent, maquillar-se la cara, pentinar-se diferent i dur una capa.

El dijous, per celebrar el dijous llarder, vam fer una excursió al Pi del Quildo tota l'escola i vam menjar truita i botifarra.

I el divendres ens vam disfressar i vam sortir a passejar pels carrers del poble. A la plaça Ramon Godó vam fer-hi una parada per llegir el discurs on uns quants alumnes, en balcons diferents, anaven parlant. Després, la classe dels grans vam fer un judici per decidir si s'havia de cremar o no el Carnestoltes. La resposta més votada va ser la de cremar-lo i així ho vam fer. ✨



Comiat familiar de sisè

Teresa Múnera Pascual

Enguany no es podia celebrar la tradicional festa de final de curs i comiat als alumnes de sisè, però un grup de mares i pares vam pensar de fer un altre tipus de celebració, més íntima i reduïda, perquè els nois i noies tinguessin un bon record de l'etapa escolar que finalitzaven.

Van decidir fer una acampada familiar: alumnes de sisè, pares i germans/-es a l'Ermita de Sant Gabriel de Veciana. El divendres 19, últim dia de curs, van quedar a Copons a les set, per sortir en bicicleta direcció Veciana. Quan van arribar a l'esplanada de l'ermita van poder observar la impressionant vista que hi ha i es van posar a muntar el campament per passar-hi la nit. Van sopar i xerrar fins que es va decidir anar cap a dormir. Ells i elles van continuar la gresca a les tendes: xerrant i jugant sense parar. Alguns/-es no podien més i es van adormir. Altres van continuar la festa fins que el sol tornava a sortir. Havien aconseguit el que volien: aguantar desperts fins que es tornés a fer de dia!

L'endemà al matí, després d'esmorzar, van fer un joc de pistes. Tot i el cansament que duïen a sobre, van participar amb moltes ganes a l'activitat.

Un pica-pica ben guanyat i un arròs boníssim per dinar va ser el final d'una festa diferent però molt anhelada. ✨

Final d'etapa

Anna Rodríguez Forn

Un any més arriba el final de curs escolar, aquesta vegada amb unes circumstàncies ben singulars. Tot i així res no ens ha impedit acomiadar els nostres alumnes de manera calorosa i emotiva, especialment els de sisè que el setembre vinent no tornaran.

El Benet, l'Àdan, la Quima, la Rut, el Quim i l'Armand han estat els protagonistes dels darrers moments presencials a l'escola. Amb ells hem vist un vídeo participatiu on hi sortien diverses fotografies del seu pas per l'escola i els entranyables comiats de part dels seus companys i mestres. Com és tradició, l'AFA els ha fet arribar una magnífica calculadora.

És un adéu que els obre les portes a una nova etapa per la qual els enviem els millors dels nostres desitjos.

Nois i noies, a l'Escola de Copons hi deixeu una bonica empremta. Molta sort i energia, família! Que tingueu molt bona entrada a l'institut i no dubteu en fer-nos una visita més endavant (o les que siguin!). 🌸



Confinats

Cristina Queralt Salat

ESCOLA DE COPONS

"La ment creativa és un do sagrat i la ment racional un servent fidel. Per això resulta molt curiós que hàgim creat una societat que, oblidant el do, hagi acabat honorant al servent"
Albert Einstein

COPONfinatS

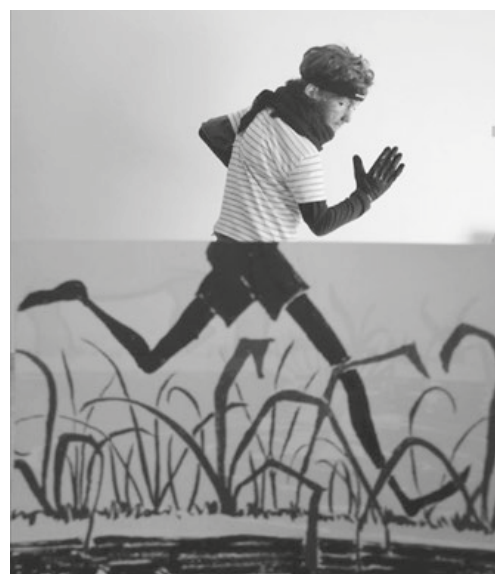
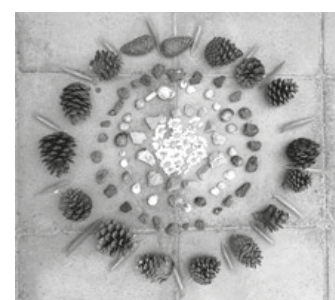
L'escola és tancada pel coronavirus

Us deixem aquí un seguit de **REPTES** que ens distrauran durant el confinament



Quan vam començar aquest curs ningú es podia imaginar que l'escola tancaria les portes un 13 de març i ens privaria a tots i totes de trobar-nos. Malgrat la distància hem intentat poder mantenir el contacte, un contacte virtual.

Aquí us deixem un petit recull fotogràfic d'algunes activitats fetes durant aquests mesos. Ha estat bonic poder compartir moments i activitats que han fet que d'alguna manera ens poguéssim sentir a prop els uns dels altres. Esperem que al setembre les aules es tornin a omplir de rialles. ✨



Horts de Copons

La Junta de l'Associació

Just un mes i cinc dies abans del confinament decretat arrel de la propagació de la COVID-19, els hortolans i hortolanes vam celebrar una assemblea on les idees i les propostes van ser generoses per part de totes les persones que hi van assistir.

Els càrrecs es renovaven i s'iniciava una nova etapa que coincideix amb una revaloració del món rural, dels seus valors i del treball que exerceixen les persones que estimen el territori, que els satisfà treballar amb les mans i que no els fa por que la terra sigui tan avall. El confinament potser ha alentit la feina que la nova Junta es proposa fer però en cap cas l'ha aturada. Ens proposem posar ordre i documentar tots els temes que afecten els Horts de Copons, des d'escanejar el primer acord d'ús d'aigua, que reproduïm en aquest Camí Ral, a aprovar un Reglament de Règim Intern o unes noves quotes més ajustades a la realitat sense que això signifiqui que cap hortolà o hortolana no pugui continuar regant la terra per poderne treure fruit. Sabem que aquest serà un punt difícil d'acordar, però confiem que el diàleg ens faciliti arribar a un bon acord que acontenti a

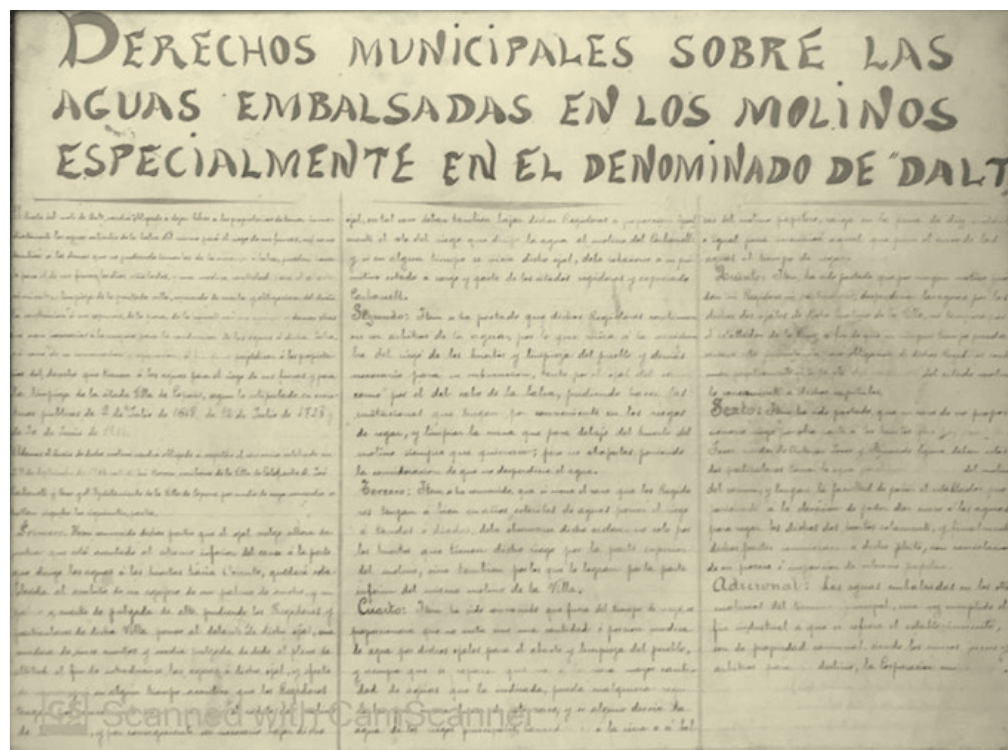


Els hortolans identifiquen els horts, a qui pertanyen i qui els porta. Jaume Araque, Jaume Riba, Jaume Gudayol i Mercè Muns

tothom i que permeti millorar el pressupost, ajustadíssim, de l'Associació. Ens agradaria poder fer petites obres de millora per permetre que la gent que treballa els horts, majoritàriament persones grans, puguin tenir un accés més fàcil als seus trossos, que els sigui més còmode poder fer-hi arribar adobs o un motocultor. Però no només pensem amb la gent gran, també veiem que hi ha persones d'edat mitjana i alguns joves que s'interessen en poder portar un hort. Aquestes persones tenen noves maneres de pensar que obren la possibilitat a dissenyar una forma diferent de treballar la terra, des d'un punt de vista més cooperatiu, més solidari i fins i tot més rentable. Aquesta Junta (Mercè Muns, Jaume Riba, Jaume Araque, Alex Prehn i Francina Cirera) recull aquestes noves idees com la terra recull l'aigua després de la sequera. De moment l'escolta és atenta i a poc a poc anirem integrant tot aquest doll de propostes. Com diuen els savis dels nostres horts, cada dia una miqueta. I així ho farem. No volem acomiadar aquest escrit sense

animar-vos a conrear el vostre hort, o a cedir-lo o a llogar-lo si ara no el podeu treballar. Si us trobeu en algun d'aquests casos podeu posar-vos en contacte amb nosaltres o fer arribar la informació a les persones que treballen a l'Ajuntament de Copons. I si esteu interessats en portar un hort podeu fer el mateix. ✿

I ara sí, per acabar només ens queda felicitar l'equip del Camí Ral per aquestes 25 anys d'un projecte que parla de nosaltres i de les nostres il·lusions. Moltes gràcies i que per molts anys!



Primer document sobre els drets d'ús de l'aigua



Concert de Nadal

Teresa Múnera Pascual



Una vegada més s'ha dut a terme el ja tradicional Concert de Nadal a càrrec dels joves músics del poble.

Durant les vacances de Nadal, el grup es troba una tarda i prepara un únic assaig de les cançons escollides per tocar el dia del concert. El concert va celebrar-se la nit del 24 de desembre sortint de la missa del gall. La sala polivalent ja estava preparada per acollir als músics i al públic assistent.

Es van tocar les conegudes nades: Jingle Bells, El noi de la mare, Les dotze van tocant, A Betlem me'n vull anar, El dimoni escuat.. Després de l'actuació va haver-hi un tast de torrons, coca, cava i refrescs per a tothom per celebrar plegats l'inici de les festes de Nadal. ✨

La nit de reis

Teresa Múnera Pascual

La nit del 5 de gener és una nit màgica sobretot pels més petits que esperen il·lusionats l'arribada de Ses Majestats els Reis d'Orient.

Pels volts de les vuit del vespre, negra nit, petits i grans es troben a l'esplanada del carrer de Sant Magí amb els ulls fixos al començament de la carretera per veure, des de lluny, les llums de les torxes, carrosses i l'estrella que precedeix la comitiva reial.

Arribats a la sala, se'ls dona la benvinguda al poble i els Reis ofereixen un discurs als més petits per tal de corregir i/o felicitar el seu comportament al llarg de l'any. En aquest moment es produeix un llarg silenci a la sala on tothom escolta els bons consells donats.

Arriba l'hora més esperada, cal anar cap a casa per rebre els Reis i els patges i comprovar si han estat generosos amb els regals. ✨



Punt Jove

Marina Duocastella Sala, Tècnica de Joventut

La situació d'excepcionalitat d'aquests últims mesos ha fet que des de joventut no s'hagin organitzat activitats presencials. És per això que volem donar èmfasi en l'estat que es troben aquest sector de la població ja que tal i com exposa l'informe sobre *L'impacte de la COVID-19 referent a la població jove*, emès per la Generalitat, l'estat d'ànim dels i les joves durant aquest procés ha estat el pitjor de tots els grups d'edats. És per això que és important cuidar-los i treballar la part més emocional. Des de l'Oficina jove de l'Anoia l'hem estat treballant, a partir de les

xarxes socials, amb els Dilluns Emocionals, on hem dotat els i les joves i les seves famílies de consells i eines per treballar emocions i estats anímics negatius que poden haver sorgit durant aquests mesos. Podeu seguir l'Instagram d'@oficinajove_anoia i recuperar els vídeos!

El futur pels següents mesos segueix sent molt incert, però desitgem poder tornar a la normalitat esperada el més aviat possible i poder seguir treballant amb i pels joves de Copons d'una manera activa i participativa. ✨

Festa Major de Sant Sebastià

Comissió de Festes Copons de Festa



Aquest any la Festa Major va ser els dies 17, 18 i 19 de gener.

El divendres 17, a les 23:30h a la sala polivalent, vam començar amb karaoke tot seguit de disco mòbil per als més jovenets a càrrec de Dj Gama.

Dissabte 18, a mig matí, espectacle infantil de titelles *El soldadet de plom*, a càrrec de la Companyia de teatre en miniatura. A la tarda, a partir de les 19h, ball amb el grup Som-hi Band on es va poder fer el ball de la crespella, típic d'aquest acte. A partir de les 24h Festa dels anys 80 amb Dj Gama. Èxit total, superant totes les expectatives que teníem previstes, amb caracteritzacions en quant al vestuari de l'època molt ben aconseguides per part dels assistents a l'acte.

Diumenge 19 al matí, ofici solemne i seguidament concert vermut amb el grup Els Mak'ntes on hi tenim tres músics locals que tots coneixem. A partir de les 19h teatre amb l'obra *Qui els va parir* del grup de teatre Montbui.

Des de la comissió agraïm la presència dels veïns a tots els actes i també la col·laboració de molts d'ells per tirar endavant aquest projecte. Gràcies! ✨



Aquest any sense Festa de Sant Pere

Olga Sala Sandiumenge

Enguany la revetlla de Sant Pere de Comalats es va festejar amb un sopar de veïnatge per celebrar que estàvem bé i compartir aquest petit acte simbòlic de continuïtat de la festa.

L'any vinent desitgem una revetlla de Sant Pere compartida amb tots vosaltres. ✨



JAUME CASELLAS TUSAL

La Bigband de Copons no s'atura

Jordi Closa Franquet



Aquests mesos de confinament la Bigband de Copons ha seguit treballant des de casa assajant i preparant diferents temes per ampliar el repertori musical. S'han fet cinc nous temes que han estat arranjats i adaptats pels nostres directors i una sisena cançó que ha estat creada per tota la banda i on cadascú ha aportat els seus coneixements partint d'una idea inicial. A continuació trobareu el link on podreu veure el primer assaig virtual d'aquesta nova creació que anomenem Ball de Copons. ✨

<https://www.youtube.com/watch?v=0l13GKVliqg>



Camí Rai

Campanya de recollida de taps. Seguim!

Glòria Fustero Vidal

Cap al 2012 vaig començar a donar veus per recollir taps a les zones de Vilanova del Camí, Igualada i Copons. També s'hi van afegir una residència i una escola de Martorell. Eren per una noia de Vilaller que necessitava un audiòfon especial que costava uns 10.000,00€.

Quan vaig trucar perquè passessin a recollir les primeres bosses varen dir que una empresa de França els havia donat tots els diners per aquest aparell, o sigui que vaig començar a fer trucades a veure què es podia fer amb els taps ja que no els volia portar a la deixalleria. Vaig assabentar-me que a Igualada hi havia una associació de dones de Les Comes que recollien taps per una cadira especial per l'Ona, per poder portar-la amb el vehicle del seu pare. Una vegada es van haver aconseguit els diners per la compra, la presidenta de l'associació va decidir que ja no recollien més taps, o sigui que un altre cop teníem bosses i famílies que recollien taps sense cap destinació. Va ser llavors quan vaig contactar amb Mossèn Enric perquè parlés amb l'empresa de reciclatge, per saber si ells recollien els taps directament per poder fer l'ingrés en un compte fiable amb una destinació solidària.

Caramelles en ple confinament

Martina Muñoz Mercadal

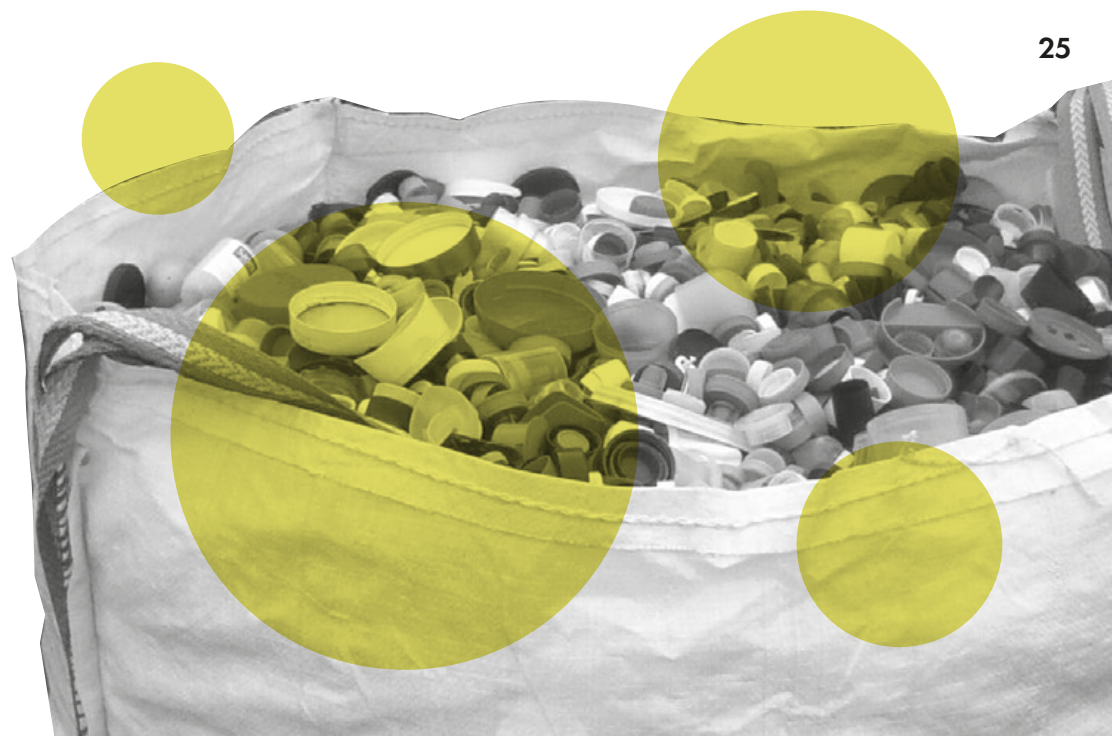


A causa del confinament, l'edició d'enguany de les Caramelles de Copons no es va poder celebrar com s'havia fet sempre, i davant la impossibilitat de modificar les dates es va decidir celebrar-ho en un format diferent. Vam fer un vídeo col·lectiu on cadascú va interpretar des de casa seva el *Guarda la Luna*, una cançó tradicional del Piemont que havíem començat a assajar just abans de la pandèmia. L'objectiu d'aquest vídeo era cantar tots junts per poder felicitar la Pasqua a la gent del poble el dia 12

d'abril i deixar constància de la celebració de les Caramelles en un any tan especial. El producte final va resultar ser molt satisfactori tant pels cantaires com pel públic i la nostra felicitació va arribar a molta més gent del que s'esperava. Pels que no hagueu vist el vídeo o el vulgueu tornat a mirar el podeu trobar al Facebook dels Bastoners de Copons a través del codi QR o al canal de Youtube de la Societat Coral Confinada. ✿



Des de llavors continuem així. Els primers anys els euros recaptats es destinaven a menjadors socials per nens de famílies necessitades de les Parròquies de Ponent. Actualment per aliments, conjuntament amb Càritas, igualment per famílies amb necessitats de la mateixa zona. Suposadament, veient el tema de l'eliminació dels plàstics, tard o d'hora aquest sistema s'acabarà, però de moment no he rebut cap notificació de l'empresa que els recull. Solament han dit que degut al Covid i a que hi ha menys material a reciclar, els preus han baixat. Bé, de moment podem continuar recollint i si més no, haurem passat uns anys entretinguts recollint un material que a part de reciclar ha donat uns diners per ajudar a persones necessitades. Tant de bo fos tot tan fàcil... Des d'aquest butlletí, agrair a tothom el seu granet de sorra. Gràcies a tothom. Seguim. ✿



Joan Nieto Casanovas

Efecte Nimby

Joan Nieto Casanovas

En Joan Nieto Casanovas és terrassenc, nat el desembre de 1976. Es va casar amb l'Eura al Gelabert i és el pare de l'Aina i el Guim. Des de fa 16 anys ve sovint a Copons: Festa Major, Caramelles, piscina, ve a esporgar al Gelabert, a collir olives, a collir nous...

Va fer la primària i el batxillerat a l'escola dels Carmelitans de Terrassa. És enginyer de mines, especialitzat en explotacions mineres per la UPC i tècnic superior en prevenció de riscos laborals en les especialitats de seguretat en el treball, higiene i psicologia aplicada per la UOC.

Actualment és el director facultatiu d'una explotació minera.

Les pedres i les roques li agraden. Quan passeges o fas excursions amb ell sempre troba pedres, roques... i t'explica els plegaments de la muntanya amb capes de sediments...

Avui és el nostre "Savi". No ens parlarà de mines sinó de l'efecte NIMBY. Aquest es refereix a un problema mediambiental davant del qual tots hauríem de prendre posició. Tots volem viure amb les innovacions i avanços del nostre temps, però acceptem les conseqüències de viure amb aquestes comoditats?

Millor que sigui ell qui ens ho expliqui.

Montserrat Galí Segués

Porten un temps insistint-me que escrigui alguna cosa sobre un tema del que en pugui tenir un bon coneixement i en un principi em vaig plantejar de parlar sobre la formació geològica de la depressió de l'Ebre, d'aquell mar cantàbric en retirada mentre anava emergint i rebregant-se la península entre els Pirineus, els Catalànids i la serralada Ibèrica fins a la formació de la serralada cantàbrica i el tancament d'aquell mar, fent depositar les sals i els guixos, i envoltats de grans deltes com Montserrat i Sant Llorenç.

Però el meu ofici és el d'Enginyer de Mines i no sóc un expert geòleg. Ho vaig estudiar fa uns vint anys i em vaig encarar més a saber quina utilitat podien tenir els diferents materials per ser explotats que no pas en com es van formar.

Del que tampoc en sóc un expert però sí que us en puc parlar és de l'efecte NIMBY, que repercuteix en el meu ofici i en molts d'altres dins de la nostra societat.

NIMBY és un acrònim anglès (not in my back yard) que es pot traduir com "no al pati de casa meua". L'efecte NIMBY és aquell en el que la població rebutja una instal·lació i es mobilitza per impedir que aquesta s'implanti o promoure que es tanqui. Hi ha molts exemples d'aquest efecte a prop nostre com són les centrals nuclears, la petroquímica de Tarragona, els parcs eòlics, els abocadors...

En el meu cas particular, jo treballa en una pedrera de granit a la serralada Litoral (el nucli de la serralada del que un dia van ser els Catalànids). Sempre que hi ha campanya electoral, sobretot en les municipals, ja sabem que ens tocarà el rebre. Destrossem la muntanya! Tallem arbres! Els animals es moren per culpa nostra perquè els traiem l'hàbitat! Tinc algun company al que acusen la pedrera on treballa de provocar el canvi climàtic del poble ja que, segons l'alcalde, la temperatura hi ha pujat dos graus per culpa del forat sense vegetació.

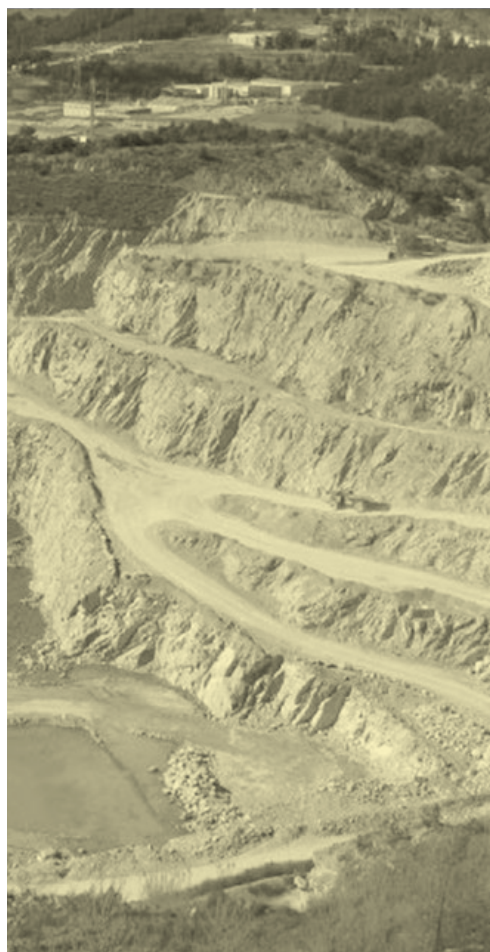


Un mes abans de les eleccions, però, hem de treballar sense parar ja que cal inaugurar carrers asfaltats, edificis, línies de tren i de metro. Ara que estic escrivint això en ple confinament pel SARS-COV-2, les pedreres del Litoral seguim treballant com a indústria bàsica ja que estem subministrant materials per a la regeneració de les costes degut als desperfectes ocasionats per la tempesta Glòria. També us podria parlar de projectes implantats des del Gremi d'Àrids per a la conservació de l'àliga cuabarrada, el còlit negre o les aus a les zones agrícoles de Lleida. O de projectes de reforestació amb el CREA. Però no deixen de semblar excuses ja que, per més que fem, no deixarem de ser una agressió al territori. Però, si mireu al vostre voltant, us adonareu que, després de l'aigua, el que més consumeixen els humans són àrids i minerals. O és que les vostres cases no estan fetes de pedra, maons, guix, formigó? Quan heu de fer reparacions necessiteu ciment i materials de construcció com tubs de coure, de ferro o de plàstic. Molts porteu ulleres, utilitzeu mòbils, ordinadors, us agrada que les carreteres estiguin ben asfaltades i sense sotracs, que el poliesportiu s'hagi reformat i que hagin fet la vorera, i la piscina, i el bar. Que pintin les parets de colors bonics. Teniu uns cotxes fets de compostos d'alumini que cada cop consumeixen menys derivats del petroli, però en consumeixen, i que en un futur seran elèctrics i funcionaran amb bateries de liti, que caldrà recarregar amb corrent elèctrica que es desplaça en cables de coure.

La modernitat ens agrada. Preferim viure amb les comoditats d'ara i no pas com ho feien els nostres avantpassats. Però les conseqüències que comporta l'assumir el nivell de vida que portem no les volem al nostre voltant. I llavors preferim pagar-ho més car perquè s'emporti la merda lluny i mirar cap a un altre costat, i així és com es forma una illa de plàstic al mig del Pacífic que diuen que és més gran que França.

I així és com una visió política molt d'esquerres, de conservació del nostre entorn mediambiental, es converteix en una política de dretes, en pagar perquè els pobres es mengin les nostres deixalles, pagar pel transport d'aquestes deixalles, pagar pel transport d'energia podent-la fabricar a prop, pagar per unes mines mal fetes al tercer món i així poder tenir els minerals dels mòbils a baix preu, pagar per una roba feta a Bangladesh. Ho paguem amb diners o amb espècies en forma de contaminació, guerra, espoli.

A què som capaços de renunciar si no volem aquestes instal·lacions al nostre costat? 🌸



I tu què ens recomanes?

Montserrat Serra Piñón

Emma Vila Serra

Un llibre per llegir: Un llibre que m'he llegit recentment i que m'ha agradat molt és *Aloma* de Mercè Rodoreda. D'aquesta autora me n'he llegit algun altre, però aquest és el que m'ha agradat més. També un altre llibre que em va agradar molt, però que ja fa més temps que me'l vaig llegir, va ser *Wonder* de R.J. Palacio. Em va marcar bastant i després, quan vaig veure la peli, encara em va agradar més.

Una pel·lícula per passar-s'ho bé: A mi una pel·lícula que m'ha agradat molt i vaig sortir del cinema encantada, va ser *A star is born* (*Ha nascido una estrella*), on hi surten el Bradley Cooper i la Lady Gaga. Em va encantar perquè no és la típica pel·lícula que acaba amb un final feliç, tot el contrari. Hi ha escenes que, com que jo no havia vist la pel·lícula original, em van impactar.

Música per escoltar: Uffff, jo sóc una persona que m'agrada escoltar música dels anys 80 i 90, de quan els meus pares eren joves. M'agrada molt el grup Maná, sóc molt fan d'aquest grup. M'encanten les seves cançons. Més actual, també m'agrada moltíssim el reggaeton, sobretot per ballar-lo. Els grups catalans que m'agraden són



Txarango, Els Catarres i Sopa de Cabra i a nivell internacional m'agrada molt el grup Coldplay, de Chris Martin.

Un viatge per recordar: Jo crec que tots els viatges que he fet m'han marcat. De tots en tinc bons records, ja que n'hi ha que els he fet amb els companys de l'institut, d'altres amb els amics o amb la meua família. Però un que vaig fer sola i m'ha marcat va ser una estada de tres setmanes a Hastings, a Anglaterra. Sempre el recordaré per l'experiència de conèixer gent de diferents llocs del món i pel fet de sortir de la meua zona de confort. També n'hi ha d'altres que he fet amb amics o com el que vaig fer amb els meus pares a Viena que també els recordaré.

Un viatge pendent: En tinc molts, ja que sóc jove i espero poder viatjar, tot i que amb el tema del coronavirus no sé quan podrà ser... Tampoc tinc un país que em cridi més que d'altres, que digui que hi vull anar sí o sí. Si em proposen llocs, jo m'hi apunto. Tot i que tinc un lloc on m'agradaria tornar, que és Milà. Trobo que Itàlia és un país molt bonic i m'agradaria tornar-hi i visitar Milà de nou, ja que hi vaig estar pocs dies i també Roma.

Un hobby per desconnectar: Ara no ho puc fer tant sovint, perquè a l'estar a la universitat no tinc tant de temps, però un hobby que m'agrada molt és anar a cavall. No només el fet de muntar, sinó també tenir cura d'ells, entrenar-los, estar en contacte amb ells i amb la natura. A mi tot això em fa desconnectar moltíssim.

Un plat per assaborir: Jo sóc bastant llepafils amb el menjar, però em conformo amb el caldo que fa la meua mare, és únic i està boníssim. Sempre que en fa, m'encanta. També m'encanta la paella que fa la meua iaia Lourdes, un plat que tinc pendent d'aprendre a fer, i també m'agrada molt la vedella amb bolets de la meua iaia Sara.

El teu racó preferit de Copons: Com he dit abans, com que m'agrada muntar a cavall el meu racó preferit és l'entorn de l'hípica Dankaes, que està a Sant Pere de Copons. El fet d'estar envoltada de muntanyes, natura, aire i el contacte amb els cavalls fa que sigui el meu lloc preferit de Copons. 🌸

Ricard Tomàs Plaza

Un llibre per llegir: Bé, jo no sóc molt de llibres ni tinc la paciència ni la dedicació per fer el seguiment d'un llibre, sempre m'he cansat abans d'acabar-lo. Però sí que he llegit darrerament uns llibres de PNL, un sistema de comunicació que em va enganjar amb un curs que vaig fer i des d'aleshores, de tant en tant, en lleigeixo algun per anar refrescant la memòria.

Una pel·lícula per passar-s'ho bé: Jo en tinc una des de fa molts anys, encara que n'he vist moltes més que també m'han agradat, però aquesta la tinc molt gravada i és *L'Últim dels Mohicans*. M'agrada per com es va basar la història del protagonista i també perquè em va agradar molt la banda sonora.

Música per escoltar: M'agrada molt l'Elton John, però tant puc escoltar-lo a ell com puc escoltar rock català com en Rosendo o Heavy Metal. Però per relaxar-me, més d'un dia escolto l'Elton John.

Un viatge per recordar: Doncs un viatge per recordar... Sempre que hem anat amb família o



amb amics és una cosa que recordes. No en tinc un d'especial, però un que recordo molt, molt, molt, va ser el de 8è d'EGB amb l'escola, amb els companys de tota la vida que havíem anat junts a classe. Vàrem anar a Palma de Mallorca. Aquest el tinc molt gravat i penso que el recordaré tota la vida.

Un viatge pendent: Un viatge que m'agradaria fer i que tenim pendent, ho hem dit molts cops, és anar a alguna capital europea. Però sobretot ens agradaria travessar el toll i anar a Nova York. Nova York és un lloc que ens faria il·lusió a tota la família i és un viatge que tenim pendent i desitjo que el puguem fer molt aviat. A nivell particular, m'agradaria fer dos viatges: un és anar a Alemanya al circuit de Nürburgring i fer el circuit de vint kilòmetres i vuit-cents metres amb un vehicle potent a dins el circuit, penso que el faré properament; l'altre que seria a nivell particular és anar a l'illa de Man a veure com corren les motos allà, això és una cosa que he de fer sí o sí.

Un hobby per desconnectar: Doncs tot allò que no em faci pensar em va molt bé, però un dels

hobbies que m'agrada més és anar amb moto. Ficant dins el meu casc, que em toqui l'aire. És una de les coses que em fa desconnectar d'allò que vull.

Un plat per assaborir: Aquesta és difícil perquè sóc de plat fondo i m'agraden molts plats. Tot té el seu moment, depèn de si és estiu, hivern, etc. Però un plat que m'agrada molt són els cargols a la llauna. És un plat que em fa gaudir molt. Els guisats també m'agraden molt: uns peus de porc, una vedella amb bolets, no els hi faig mai un lleig.

El teu racó preferit de Copons: El racó que sempre he tingut gravat i on hem passat molt bones estones jugant amb tothom, amb companys de diferents edats, sempre ha sigut el Pla de Missa. El Pla de Missa, a baix a la pista de la Minga... Tota aquella zona ha sigut un lloc de records de la infància on hi han passat moltes generacions i on ens ho hem passat molt bé. I tot només en aquell espai tant reduït. 🌸

Silenci

Ricard Closa Martínez



TERESA SUAU FA

Amb un gest delicat, en LeMarc pinça amb dos dits un borrim imaginari de la samarreta de ratlles que li ceneix el cos tan prim i, acostant-se'l a la cara blanca, el bufa i el deixa volejar seguint-lo amb la mirada. Duu un barret de copa negre amb un clavell vermell agafat a l'ala i a la cara se li dibuixa un somriure, fràgil, de llavis negres damunt la blancor del talc que ressalta sota l'esclat de llum, al mig de la pista. Avui li ha resultat més feixuc omplir de blanc les arrugues cada dia més profundes.

En LeMarc mira amunt, cap a la llum, li tremolen les parpelles i els ulls li espurnegen. A poc a poc el somriure es va convertint en una ganyota, la rialla se li desfà com es diluiria un aiguafort sota la pluja. Llavors, amb el tou d'un dit es pinta una llàgrima negra damunt la galta i algú entre el públic allibera un sospir entretallat.

Després ronda per l'arena com si cerqués la posició i per fi s'atura en un punt, fa com si s'agafés d'una corda invisible i comença a estirar. Torça el cos, tensa els braços i hom pot arribar a veure la soga només veient el gest estricte del mim. Lentament, estrebada a estrebada, apareix dins el cercle de llum el gran canó de l'home bala, imponent, acabat de brunyir.

Escanyolit com és, en LeMarc escala, rellisca, però al final engalta la boca de l'andròmina per ficar-s'hi dins. Saluda triomfal i fa espetegar els dits com si calés foc a un llumí invisible, i amb un moviment del braç llança la flama imaginària que encén la metxa. Sense pressa s'esmuny dins el broc d'acer.

I en la solitud de la foscor li venen al cap records allunyats del pensament. I entreveu el jove paller que va ser, enmig del fang d'aquell camp ple de gent amuntegada, voltats de filat espinós, una presó a cel obert on malvivien els fugits de l'horror de la guerra. I sobretot veu els ulls espantats dels nens i com va aconseguir fer-los riure, amb gestos, només, perquè la veu, ofegada per la ràbia no era capaç de passar de la gola. I els infants reien amb els seus moviments exagerats i còmics i oblidaven la pena per uns instants. Va ser llavors que va decidir que no parlaria mai més. Un vot de silenci, el sacrifici de la veu pel rigor d'un gest precís.

Lentament la metxa s'esgota. De memòria el vell mim recita el compte enrere. 5, 4, 3... El públic conté la respiració, 2, 1... En mig d'un silenci absolut la canonada allibera els crits dels espectadors i en un esclat de vida, de la boca del canó en surten projectats milers de clavells vermells. Un per a cada infant, un per a cada gest, un per a cada llàgrima.

L'endemà, potser una notícia curta en algun diari local denunciarà la desaparició del Mim del Gran Circ. En estranyes circumstàncies, dirà la nota, davant la mirada trista i admirada del seu públic. ✿

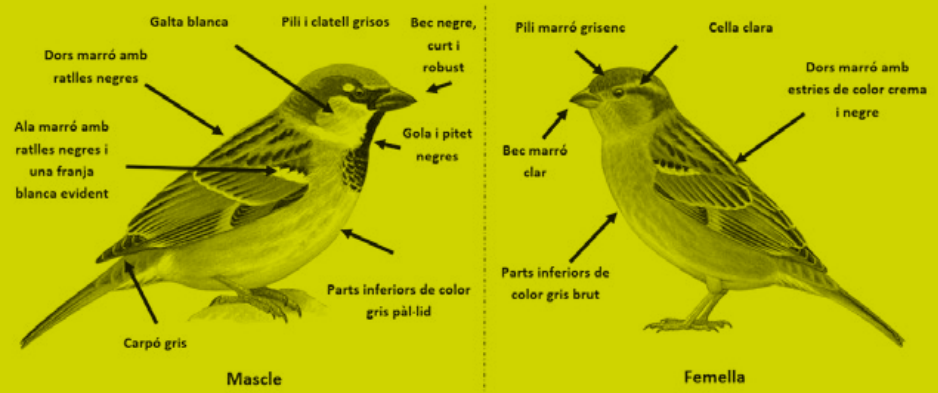
Aquest conte i la il·lustració que l'acompanya formaran part de ZIRKUS, el recull de contes que en breu editarem. Ens fa molta il·lusió poder-lo oferir en primícia i també oferir-vos la possibilitat d'adquirir el llibre un cop l'hàgim editat.

Ricard Closa, el contista: ricloma@gmail.com

Teresa Suau, la il·lustradora: tsuaua@hotmail.com

El pardal comú

Jordi Rodellar Fuster



INSTITUT CATALÀ D'ORNITOLOGIA I LPO
(LIGUE POUR LA PROTECTION DES OISEAUX)

Part de la fitxa del pardal comú (Ocells dels Jardins)

Aquests darrers mesos totes i tots hem patit una nova i angoixant situació per culpa de la pandèmia de la Covid-19. Des del confinament a casa i amb els moviments restringits per l'estat d'alarma, vaig estar rumiant sobre quin ocell podria fer un cinquè article sobre els ocells de l'entorn de Copons. Just mirant cap al terrat ho vaig tenir decidit: el nostre pardal comú. Un vell conegut de tota la vida, del que potser no en sabem tantes coses com ens pensem.

Per què dic el nostre pardal? Perquè aquest ocell ja fa uns deu mil anys que viu molt proper a nosaltres. En el Neolític, amb el descobriment de l'agricultura, aquest singular ocell va canviar d'hàbits per iniciar una relació molt estreta amb l'ésser humà que ha perdurat fins avui dia. Segurament sol ser el primer ocell que coneixem des de ben menuts. No he gosat dir "el nostre benvolgut pardal comú", perquè per força gent, sobretot a pagès, hi ha la creença ancestral de que aquest ocell fa més nosa que servei, cosa que, com llegireu més avall, potser no és del tot certa.

De nom científic *Passer domesticus*, la segona part d'aquest binomi ens recorda l'estreta vinculació que té amb nosaltres, i la primera part és el nom que se li donava en llatí clàssic a aquest ocell. Aquest dona el nom a l'ordre dels Passeriformes (significa ocells que tenen forma de pardal). És l'ordre més extens i que agrupa un gran nombre de famílies d'ocells, des del petit pit-roig fins al gran corb. En català diem molts cops "pardals" per referir-nos també a tota mena d'ocells de mida petita. En castellà però això no és així, ja que aquest s'anomena "gorrión comú" i el terme "gorriones" no el fan pas servir per a referir-se a totes les aus de mida petita.

El pardal comú pertany alhora a la família dels Passerids, i a Catalunya tenim presents cinc espècies d'aquesta família que per ordre d'abundància són: el mateix pardal comú (un màxim de 6 milions d'individus); el pardal xarrec, que rarament se li veu en entorns poblats, de nom científic *Passer montanus* (un màxim de 630.000 individus) i que es pot confondre fàcilment amb el comú; el pardal roquer, *Petronia petronia* (un màxim de 34.000 individus); el pardal d'ala blanca, *Montifringilla nivalis* (menys de 40 individus, i molt concentrat en una part dels Pirineus); i el pardal de passa, *Passer hispanolensis*, que es considera pràcticament extingit a Catalunya des de la meitat del segle XX i que és quasi idèntic al comú però amb tonalitats més clares. A Copons i el seu terme tenim la presència del pardal comú sempre associada a construccions fetes per nosaltres. També he pogut observar fa ben poc la presència del pardal roquer als talls de les antigues pedreres de ciment. En aquest pardal els dos gèneres s'assemblen una mica a la femella del pardal comú, però són més ratllats i tenen una taca grogosa al coll, la cua és més curta i el cap més voluminós, i fa vida en indrets rocallosos i penya-segats.

Els pardals comuns tenen una longitud de 14 a 16 cm i una envergadura de 21 a 25 cm. El pes pot anar de 25 a 39 grams, sent els mascles una mica més pesants. Presenten, com algunes altres espècies, dimorfisme sexual (l'aspecte i el plomatge són diferents segons el gènere). En la representació gràfica podeu veure les diferències entre mascles

i femelles. S'ha de matisar que en el mascle, durant la tardor i l'hivern, el bec passa del color negre estival a un gris groguenc, i la gola i pitet negres se li redueixen en extensió. La seva veu és un "xirp" estrident i el cant un "txip" repetitiu. A més, quan és a terra es mou fent saltirons, ja que no posa una pota davant de l'altra per caminar.

La seva alimentació és principalment granívora, tal com indica el seu fort bec cònic, però també es considera que és omnívor ja que, a part de llavors, també menja fruits secs, baies, brots tendres, restes d'aliments produïts per l'home com les molles de pa, etcètera. Durant l'època de cria caça insectes com escarabats, llagostes, mosques i aranyes, entre d'altres, que porta al niu per alimentar als polls, ja que són proteïnes d'alta qualitat necessàries per a un ràpid creixement. Sol fer un niu una mica deixat en forats d'arbres, murs, sota teules, caixes niu i fins i tot pot fer nius globosos dalt dels arbres, cosa que explica el seu estret parentesc amb el teixidor, però la seva habilitat per teixir nius no arriba a estar a l'alçada del mestre teixidor. Fa servir tot el que troba al seu entorn: herba seca, molsa, plomes, restes de pèl d'animals, etc. Pot realitzar d'una a tres postes de 3-5 ous del mes d'abril a l'agost. Incubant els ous uns 16-17 dies, els polls volen deixant el niu al cap de 12-13 dies, però durant un temps encara seran alimentats pels progenitors. És un ocell gregari (té tendència a associar-se amb altres individus de la seva espècie) i sovint formen colònies. A l'antiga fàbrica del Ciment de Copons hi ha una d'aquestes colònies de pardals que utilitzen les finestres d'obra per fer-hi els nius (vegeu la fotografia). L'esperança de vida en llibertat d'un pardal és de només uns dos anys, a causa dels múltiples depredadors: gats, guineus, fures, xoriguers, rapinyaires nocturnes, etc, i per altres perills generats per nosaltres mateixos. Poden viure un màxim d'uns set o vuit anys.

Originari d'Orient Mitjà, al llarg dels segles s'ha estès a tots els continents excepte a l'Antàrtida, en molts d'ells gràcies a la introducció per part de l'home. La fama del pardal comú entre els pagesos de tot el món no és gens bona. A la Xina, Mao Zedong (Mao Tse Tun) va declarar-li la guerra. L'any 1958 el govern xinès va crear el projecte de les quatre plagues, que tenia la finalitat d'eliminar els ratolins, les mosques, els mosquits i els pardals. Van calcular que el gra que menjaven els pardals podia alimentar a unes 60.000 persones més, i van començar una croada mai vista abans en l'extermini dels pardals comuns i xarrecs i ho van aconseguir. Un aforisme de Mao era: "l'home ha de derrotar a la naturalesa". El que va passar els anys següents va ser un desastre de magnituds colossals. Els pardals, durant la primavera, s'alimenten de molts insectes, i concretament de les llagostes. Un cop exterminats, les plagues de llagostes van arrasar les collites. L'efecte d'aquestes plagues, una forta sequera, algunes inundacions i una planificació desastrosa van suposar l'inici de la Gran Fam de la Xina. Al llarg de tres anys, segons el govern xinès maoista, van morir de gana fins a 5 milions de persones, però fonts posteriors xineses l'eleven a uns 15 milions, tot i que es creu que podrien ser fins a 45 milions de morts. Mao Zedong mai va voler reconèixer públicament aquest gran error envers els pardals. Fins i tot van importar secretament 200.000 exemplars de pardals des de l'URSS per intentar recuperar la població i va dir al poble que deixessin tranquils als pardals, que no valia la pena l'esforç. El va substituir pels escarabats a la seva llista negra. Però el mal ja estava fet, es pot ben dir que el seu aforisme se li va girar en contra i la natura va derrotar a l'home. Encara perdura avui dia en la memòria col·lectiva considerar el pardal com un animal maligne. El 2001 el govern xinès va haver de protegir fortament per llei els pardals per evitar aquesta injustificada i desastrosa persecució. Tot i això, avui dia encara no s'ha pogut recuperar ni de lluny la seva població, i ja no se'n poden trobar a molts pobles i ciutats de la Xina.

A Europa el pardal comú és una espècie que es considera en declivi, les darreres dècades s'ha observat una important caiguda de la seva



Niu de pardals a l'antiga fàbrica del Ciment

població. En ciutats com Londres i Amsterdam pràcticament hi ha desaparegut. A Catalunya es considera propera a l'amenaça, ja que en els darrers 10 anys s'ha reduït un 3% cada any la seva presència, el que suposen dos milions i mig menys d'exemplars. Es creu que una de les seves principals amenaces són les garses, ja que es mengen els seus ous i pollets. Aquestes han migrat d'entorns rurals a les ciutats (curiosament a Copons no hi ha la presència de garses, però sí en moltes poblacions veïnes). També es creu que altres factors com són: que els edificis moderns tenen menys forats on fer els nius, la contaminació provocada pels motors de combustió, els carrers estan més nets i per tant els costa més trobar aliment, fins i tot insectes per als pollets, ja que l'ús d'insecticides elimina les petites mosques blanques i aranyes que utilitzen per alimentar-los i llavors de retruc intenten alimentar-los amb formigues, que és una dieta que causa mortaldat als polls. A les ciutats s'han trobat molts casos d'adults amb anèmia i un sistema immune afeblit, possiblement pels contaminants i la manca d'ingesta d'antioxidants de les fruites i verdures. En l'entorn rural aquest declivi ha estat inferior, però l'abandonament de conreus, l'agricultura intensiva amb l'ús indiscriminat de plaguicides i el despoblament humà són causes que hi estan influïnt. La possibilitat que els pardals desapareguin de tota Catalunya és remota,

però l'impacte de la seva disminució tant a les ciutats com en l'entorn rural s'està encara estudiant, ja que tenen una funció important en el control de certs insectes. Com deia al començament d'aquest text, el pardal es pot dir sense cap dubte que és l'ocell que ha conviscut més estretament amb nosaltres des de fa més temps, esperem que continuï fent-ho pel nostre bé. ✿

Bibliografia:

- Ocells de Catalunya, País Valencià i Balears – Joan Estrada, Francesc Jutglar i Toni Llobet – Lynx – 2010
- Conèixer els ocells – Jaume Sañé – Cossetània Edicions

Llocs web consultats:

www.nationalgeographic.com.es, www.seo.org, www.sioc.cat, ocells-delsjardins.cat, puntsdenatura.wordpress.com, la Viquipèdia (La campanya contra les quatre pestes i la Gran Fam de la Xina)

Resum de fets, activitats i actes de gener a juny de 2020

GENER	05 Cavalcada de Reis 17 AFA Escola: Taller de risoteràpia a la sala polivalent 17 Inici de la Festa Major d'hivern amb karaoke i discomòbil a càrrec de DJ Gama a la sala polivalent 18 Espectacle familiar "El soldadet de plom" de la Companyia de teatre en miniatura. A la tarda ball de Festa Major amb Som-hi Band i el tradicional ball de la crespella i a la nit Festa dels 80 amb DJ Gama 19 Ofici solemne i estrena dels Goigs a llaor de Sant Sebastià. Vermut-concert a càrrec de Mak'ntes i a la tarda teatre amb "Qui els va parir!" del grup de teatre Montbui 20 Sant Sebastià 31 Intercopons / Punt Jove: "L'alcohol i les seves conseqüències" a càrrec d'Àlex Florensa de l'entitat Eines que presenta el projecte Transeines.cat a la sala de plens de l'ajuntament
FEBRER	08 AFA Escola: Xerrada "Assejament entre iguals" a càrrec de Verónica Amezcua, psicòloga del centre Avancem d'Òdena 08 Intercopons / Punt Jove: Cuida la teva pell. Història de la cosmètica i taller de fitocosmètica a càrrec de Sonia Vélez i Eli Fernández 21 Intercopons / AFA: Rua de carnestoltes pels carrers
MARÇ	06 Xerrada informativa de l'arribada de la fibra òptica a Copons a càrrec d'Iguana a la sala polivalent 07 Sopar del grup de dones de Copons al bar de la piscina 08 Esquiada a Port del Comte organitzada per l'Ajuntament de Copons 13 COVID-19: Confinament dels municipis de la Conca d'Òdena 15 COVID-19: Confinament general
ABRIL	12 Pasqua Florida. Difusió del vídeo de Caramelles de Copons confinades 13 Mor Mossèn Josep Aribau i Riba, rector de la Parròquia de Santa Maria de Copons del 1984 al 2000
MAIG	18 COVID-19: Comença la Fase 1 de desconfinament
JUNY	01 COVID-19: Comença la Fase 2 de desconfinament 01 Presentació de l'assaig virtual de la Bigband Copons 02 Represa del servei de recollida d'oli domèstic usat per reciclar 15 COVID-19: Comença la Fase 3 de desconfinament 18 Represa del servei d'atenció presencial de l'estafeta de Correus a l'ajuntament 19 COVID-19: Comença l'Etapa de la represa 23 Arribada de la Flama del Canigó al camp de futbol 25 Represa de l'actiuat del Bibliobús Montserrat 27 El Catalunya e-bike Tour passa per Copons 29 Sant Pere

Transports

Alguns horaris es poden veure afectats temporalment per la situació de la COVID-19.

ALSA

Telèfon: 902 42 22 42

Web: www.alsa.es

Calaf - Igualada

Calaf	Copons	Igualada	Barcelona
08:14 h	08:27 h	08:38 h	09:45 h
18:20 h	w18:36 h	18:54 h	20:00 h

Igualada - Calaf

Barcelona	Igualada	Copons	Calaf
07:30 h	08:27 h	08:48 h	09:01 h
15:00 h	15:57 h	16:18 h	16:31 h

Hispano Igualadina - Monbus

Telèfon: 902 29 29 00

Web: www.igualadina.com

De dilluns a divendres

Calaf - Igualada

Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.
06:40 h	07:00 h	07:23 h	07:30 h
13:45 h	14:00 h	14:13 h	14:30 h
16:00 h	16:15 h		16:35 h

Igualada - Calaf

Igualada E.	Igualada H.	Copons	Calaf
11:15 h		11:32 h	11:42 h
15:15 h		15:32 h	15:42 h
18:00 h		18:17 h	18:27 h

Dissabtes

Calaf - Igualada

Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.
8:00 h	8:15 h	8:33 h	8:35 h
15:15 h	15:27 h	15:38 h	15:40 h

Igualada - Calaf

Igualada C.	Igualada E.	Av. Barcelona	Igualada H	Copons	Calaf
12:00 h	12:10 h	12:12 h	12:14 h	12:27 h	12:37 h
	18:45 h			19:15 h	19:30 h

Taxis

Parades a Igualada: Passeig Verdaguer, s/n

Servei Taxi 24 hores: Carles Queralto, Tel. 670 296 675

Horari atenció públic ajuntament de dilluns a divendres de 9 h. a 13 h. dijous tancat

www.copons.cat

Menú migdia

Servei de menú diari

L'Ajuntament de Copons inicia el servei de menú migdia per a qualsevol persona resident al poble. Aquest servei està pensat, principalment, per a les persones amb la seva autonomia limitada, encara que tothom pot fer-ne ús.

Per més informació dirigir-se a l'ajuntament.

Telèfons d'interès

Ajuntament de Copons	93 809 00 00
info@copons.cat	
Consultori Mèdic	93 809 01 50
Assistentia Social	93 809 08 80
Àrea Sanitària Rural	93 805 38 18
Associació Defensa Forestal	93 809 00 00
Bombers (emergències)	112
Ambulàncies i Emergències Mèdiques	112
Mossos d'Esquadra (emergències trànsit)	112
Mossos d'Esquadra (Igualada)	93 875 98 40
Protecció Civil Igualada	93 803 12 34
Repsol Butano	93 803 15 17
Avaries gas	900 55 50 00
Fecsa	902 702 115
Aigües de Rigat	93 803 14 83
Telefònica Avaries	1002
Antena col·lectiva	93 805 30 94
Correus	93 869 85 94
Oficina Consorci Turisme Alta Anoia	93 868 03 66
Escola	93 809 01 42
Bàscula pública	647 36 42 76
Bibliobús Montserrat	616 98 83 52
b.Montserrat@diba.es	

Col·labora amb Camí Ral: Fotografies, opinió, retalls d'història, actualitat, esports...

Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'estiu: 20 de juny.

Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'hivern: 30 de novembre.

Ens ho pots enviar per correu electrònic:

camiral@copons.cat

nou mail

Codi editorial

1. Camí Ral és una revista que edita l'Ajuntament de Copons i la posa al servei de les entitats i ciutadania.
2. Camí Ral és un canal transmissor de l'actualitat del municipi, però també una eina de recuperació de la memòria oral i la història del municipi.
3. Els continguts de l'edició els decideix el Consell Editorial.
4. Les seccions, les mides i característiques dels articles formen part de les competències del Consell Editorial.
5. La revista compta amb un nodrit equip de col·laboradors coordinat pel Consell Editorial. Els articles i imatges s'elaboren i s'aporten de forma altruista.
6. El contingut de les notícies d'actualitat l'assumeix el Consell Editorial i el propi Ajuntament, en condició d'editor. Pel que fa a entrevistes, reportatges, articles d'opinió o altres notícies, la responsabilitat, en primera instància, serà sempre de la persona que ho signi.
7. Qualsevol lector que detecti algun error en la publicació podrà exercir el dret a rèplica, aplicant un criteri de proporcionalitat d'acord amb la llei.
8. El contingut dels articles sempre haurà de ser respectuós amb les persones, les entitats i les institucions. En cas contrari, no es publicarà.



CEDIDA PER ELISENDA OBRADORS ALUMBREROS



CEDIDA PEL GRUP MEMORIAL



CEDIDA PER ANNA CLOSA PUJABET



CEDIDA PER ANNA CLOSA PUJABET



CEDIDA PER ANNA CLOSA PUJABET

El Zoo d'en Pitus. Juny 1975

Les Armes de Bagatel·la. Juny 1983

Les Olives. Juny 1980



CEDIDA PER ELISENDA OBRADORS ALUMBREROS



CEDIDA PER ANNA CLOSA PUJABET

L'Avet Petit. Juny 1975



CEDIDA PER NÚRIA PONS TORRENTS

Any 1976



CEDIDA PER ELISENDA OBRADORS ALUMBREROS